

Pedagógiai Program

Ordacsehi Napsugár Óvoda

„Óvodai nevelés játékkal, mesével”

Az óvoda címe: 8635. Ordacsehi, Kossuth L. u. 6.

OM azonosító: 202333

Alkalmazotti közösség elfogadásának dátuma: 2024. jan.01.

Tervezett felülvizsgálat időpontja: törvényi szabályozás változása esetén

Készítette: Kónyáné Bene Zsuzsanna

Konkolyné Barta Margit Gyöngyi

Módosította: Konkolyné Barta Margit

2024.01.01.

TARTALOMJEGYZÉK

1. ORDACSEHI NAPSUGÁR ÓVODA BEMUTATÁSA	4
1.1. Helyzetelemzés	4
1.2. Erőforrás elemek	4
2. SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEK	5
2.1. Személyi feltételek	5
2.2. Tárgyi feltételek	6
2.3. Szervezeti feltételek	6
2.4. Gyermekkép, óvodakép	7
2.4.1. Gyermekkép	7
2.4.2. Óvodakép	7
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	8
Az óvodai nevelés általános feladatai	8
Az egészséges életmód alakítása	9
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	18
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	19
4. A PROGRAM ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI	20
4.1. A program alapelvei	20
4.2. A program célja	22
4.3. A program pedagógiai, pszichológiai koncepciója	22
4.3.1. A hatékony képességfejlesztés kritériumai	24
4.3.2. A tanulásról, a tanulás szervezeti formája	26
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	27
5.1. A játék	27
5.1.1. A játék szerepe a tanulási folyamatban	29
5.1.2. A tevékenységi formák a játék keretén belül	30
5.1.3. Az óvodai nevelés játékkal, mesével program felfogásmódja, nézőpontjai	31
5.1.4. Az óvodai nevelés játékkal, mesével program pillérei	33
5.1.5. A program tartalma: játék és mese egész nap	33
5.2. Kommunikáció	34
5.3. Verselés, mesélés	36
5.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	39
5.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	41
5.6. Mozgás	43
5.7. Külső világ tevékeny megismerése	47
5.8. Matematikai tartalmú tapasztaltok	50
5.9. Munka jellegű tevékenységek	52
6. A NEVELÉS	53
6.1. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	54

6.2.	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése és fejlődésének segítése	56
6.3.	Eredmények	57
7.	SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE	58
8.	A GYERMEKI FEJLESZTÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁS KORBAN	60
8.1.	A gyermekek fejlődésének követése, elemzése	60
8.2.	A fejlődési napló	60
8.3.	Az óvónők tervezési feladatai	62
8.3.1.	Tervezés	63
8.3.2.	Megvalósítás	63
8.3.3.	Ellenőrzés	64
8.3.4.	Értékelés	66
8.3.5.	Korrekción	66
8.3.6.	Nevelésünk sajátos feladatai	66
8.4.	Illem	80
8.5.	Személyiség- és közösségfejlesztés	81
9.	SZABÁLY -ÉS SZOKÁSRENDSZER AZ ÓVODÁBAN	83
10.	A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	85
10.1.	Óvodánk gyermekvédelmi és szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységei, céljai	85
10.2.	Érintettek köre – HH és HHH gyermekek – Gyermekvédelmi látókörbe kerülés szempontjai	86
10.3.	A gyermeki személyiségfejlődést károsító hatások okai	86
10.4.	Esélyegyenlőségi program megvalósítása érdekében a következő feladatokat látjuk el	86
11.	AZ ÓVODA BALESETVÉDELMI FELADATAI	88
12.	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	89
12.1.	Család	89
12.2.	Intézmények	90
12.3.	Pedagógusok együttműködése	91
12.4.	Az intézmény fenntartója	91
12.5.	Egyéb kapcsolatok	91
13.	AZ ÓVODAI ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK	92
14.	NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK	92
15.	INTÉZMÉNYÜNK DOKUMENTUMAINAK NYILVÁNOSSÁGA	93
	Legitimációs záradék	94
	Elfogadó nyilatkozat	94

1. AZ ORDACSEHI NAPSUGÁR ÓVODA BEMUTATÁSA

1.1.Helyzetelemzés

2013. január 1-től a Boglári Általános Iskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda társulásából kiváltunk és Ordacsehi Napsugár Óvoda néven, önállóan működő költségvetési szervvé alakultunk. A 2009/2010-es tanévtől óvodánkban bevezetésre került a Kompetenciaalapú óvodai programcsomag, melynek egyes elemeit beépítettük az Óvodai nevelés játékkal, mesével c. programunkba.

Az intézmény épülete 1952/53-ban iskolai célokra épült. 1964-ben nyári napközi otthonként működött, majd ez év szeptemberétől lett egycsoportos óvoda. Egy óvónő, egy dajka és egy takarítónő végezte a munkát. Folyamatos átalakítással véglegesen 1980/81-ben lett két csoportos foglalkoztató, összesen 50 gyermek befogadására alkalmas. A két csoportban 4 óvónő és 2 dajka dolgozott. 1994-ben újabb átalakításra került sor, melynek célja a mosdó és a mellékhelyiségek kialakítása. Az épülethez korszerű konyha és ebédlő is épült. A nevelés az ÓNP szerint folyt. A gyermeklétszám erős csökkenése miatt 2002 szeptemberétől az óvoda egy csoporttal működik. A két óvónő munkáját két dajka segíti. Az engedélyezett max. gyermeklétszám 30, a tényleges azonban 20 fő alatti.

1.2. Erőforrás elemek

Az épület

Az óvoda épülete 1952/53-ban eredetileg is gyermekintézménynek épült. A demográfiai hullám emelkedése indokoltá tette a csoport bővítését két csoportra. 2002-ben az újabb gyermeklétszám csökkenése által a fenntartó leépítést rendelt el, így jelenleg is egy csoport működik. A helyiségek megmaradtak, így a két csoportszoba és a két mosdóhelyiség is. A kisebbikben 3, a nagyobbikban pedig 6 mosdó áll a gyerekek rendelkezésére. Az egyik csoportszobában folyik a játék, a kezdeményezések, foglalkozások, étkezés, a másikban a logopédia, egyéni fejlesztés, délutáni pihenő. 1999 őszén elkészült a szomszédos iskola épületében a tornaterem, így a gyermekek változatosabb, sokrétűbb mozgásfejlesztésére is van megfelelő helyiség. Öltözőnk megfelelő méretű; szertár, iroda egy helyiségben található. Az óvoda udvara tágas, közepesen felszerelt. Önkormányzati segítséggel folyamatosan fából készült játékokat szeretnénk vásárolni.

Infrastruktúra

Intézményünk a Kossuth Lajos utcában található, az iskolával szomszédos épület. Az épület és az udvara csendes helyen van. Az udvar melletti utcát leaszfaltozták, így már a por sem száll be. Az épület csatornával, gázzal, telefonvonallal, internet hozzáféréssel ellátott. Gázkazán által működtetett központi fűtés biztosítja télen a fűtést, villanybojler a meleg vizet. A konyha egy épületben van az óvodával, a főzés helyben megoldott. A gyermekek étrendjét rendszeresen ellenőrzi és hagyja jóvá a gyermekorvos.

2. SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEK

2.1. Személyi feltételek

A nevelőtestület

Az óvoda nevelőtestülete 2 óvónőből áll, egyikük egyben intézményvezető is. Az óvodapedagógusnak kulcsszerepe van, míg gyermek tartózkodik az óvodában, addig biztosított segítő, támogató jelenléte, amely mintául szolgál a gyermekek számára. A két óvónő felsőfokú óvodapedagógusi és tanítói oklevéllel, egyikük szociálpedagógusi végzettséggel is rendelkezik.

Intézményünkben a nevelőtestület együttműködése jellemző.

E mellett a Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Fonyódi Tagintézménye (Tagintézményi telephely: 8638. Balatonlelle, Petőfi S. u. 1.) ellátásának keretében logopédus, fejlesztő pedagógus és gyógytestnevelő foglalkozik a gyerekekkel.

A gyermekek nevelése/tanítása érdekében együttműködünk a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel a felmerülő problémák megoldása érdekében.

A pedagógiai munkát segítők köre

Az intézményben 2 dajka dolgozik, középiskolai érettségivel és dajkai szakképesítéssel rendelkeznek. Munkájukat összhangban végzik az óvodapedagógus tevékenységével.

Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, reális képpel rendelkezik a nevelő/tanító munka humánerőforrás-szükségletéről.

A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára.

A pedagógiai munka megszervezésében, a feladatok elosztásában kiemelt hangsúlyt kap a szakértelem és az egyenletes terhelés.

Az óvodapedagógusok végzettsége, képzettsége megfelel a nevelő/tanító munka feltételeinek.

Az intézmény pedagógus-továbbképzési programját az intézményi célok és szükségletek, az egyéni életpálya figyelembe vételével alakították ki.

Az intézményvezető felkészült a pedagógiai munka irányításának, ellenőrzésének feladataira.

Az óvoda szociokulturális háttere

Óvodánk Ordacsehi község központjában található, a Balatontól 4 km-re Fonyód és Balatonboglár között. Ordacsehi lakossága kb. 870 főt számlál.

A családok megélhetési lehetőségeit a környezet nagyban befolyásolja. Sokan élnek, főleg nyáron szezonális munkából, ezt egészíti ki a mezőgazdasági munka, a szőlő- és gyümölcstermesztés. Legnagyobb üzemünk a Fonyód-Ordacsehi Balaton Agrár Zrt. A környéken sajnálatos módon kevés munkalehetőség kínálkozik. A szülők nagyon jó partnerei óvodánknak; Szülői Szervezet keretén belül segítik munkánkat. Minden évben tájékoztatjuk őket arról, hogy nevelési módszereink közé bevettük a kompetenciaalapú óvodai programcsomag egyes elemeit, melyek jól illeszkednek a mi pedagógiai programunkhoz.

Együttműködésünkben elsődleges a tolerancia, a nyitott óvoda biztosítása. Mi óvónők emberi magatartásunkkal, szakmai felkészültségünkkel igyekszünk modell értékűek lenni.

2.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program nevelés-oktatásához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, berendezéseit oly módon alakítottuk ki, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé tegye mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül.

A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyeztük el. Az óvoda biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, és lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Az intézmény rendszeresen felméri a pedagógiai program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelzi a hiányokat a fenntartó felé.

2.3. Szervezeti feltételek

Az intézmény vezetője személyesen és aktívan részt vesz a szervezeti és tanulási kultúra fejlesztésében.

Az intézményi célok megvalósulásához a közösen meghozott, elfogadott és betartott normák, szabályok szükségesek.

Az intézmény alkalmazotti közösségének munkájára, együttműködésére a magas szintű belső igényesség, hatékonyság jellemző. Az óvodapedagógusok gyűjtik és megosztják a jó tanulásszervezési és pedagógiai gyakorlatokat az intézményen belül és kívül.

Az intézmény számára fontosak hagyományai, azok megjelennek az intézmény alapdokumentumaiban, tetten érhetők a szervezet működésében, és a nevelő-tanító munka részét képezik.

Az intézmény dolgozói és a külső partnerek ismerik és ápolják az intézmény múltját, hagyományait, nyitottak új hagyományok teremtésére. Az intézményben dolgozók felelősségének és hatáskörének meghatározása egyértelmű, az intézmény helyi szabályozásában (SZMSZ) rögzített, támogatják az adott feladat megvalósulását, a feladatmegosztás az egyenletes terhelés alapján történik. A végrehajtásról, megvalósulásról, az eredményekről rendszeresen beszámolnak a megbízott kollégák.

Az igazgató jogszabályban biztosított hatásköreinek gyakorlási jogát nem ruházza át, a nevelőtestület valamennyi hatáskörének gyakorlási jogát fenntartja. Ennek rendje kialakított és az SZMSZ-ben dokumentált.

Az intézmény munkatársai képességük, szakértelmük, érdeklődésük szerint javaslatokkal segítik a fejlesztést.

Pozitívan viszonyulnak az új ötletekhez, megvizsgálják azok beilleszthetőségét a fejlesztési folyamatokba. A legjobb gyakorlatok eredményeinek bemutatására, követésére, alkalmazásaira nyitott a nevelőtestület és az intézményvezető.

2.4. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép

1. Programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
2. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodakép

1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a

gyermekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

3. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

4. Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;

b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

5. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

6. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

3.1 Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód kialakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
 - a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
 - az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
 - egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testmozgás
 - az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
 - a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
 - megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A biztonságot, rendszerességet teremthetjük meg a rugalmas napirenddel, visszatérő, ugyanabban az időben végzett tevékenységekkel. Ez segíti a gyereket eligazodni az időben, szabályozza tevékenységeit, kihat életfolyamataira. A gyermekek aktuális fejlettségéből indulunk ki, nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni bánásmódra.

3.2 Az óvoda egészségfejlesztési programja

Az egészséges életmód alakításának feladatai

Cél: Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása következik be.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.

Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az egészségfejlesztés területei

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése
- a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja.

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban-minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja.
- Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat.
- Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólafélét, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi, barna kenyér.
- Óvodai napirendkeretében ismertetik meg az óvónők a dajkával együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel.
- Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.

- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot.
- Játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének. Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kertet látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.
- Az étkezések során előforduló minden féle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

Inzulinfüggő cukorbetegségben szenvedő gyermekek speciális ellátása

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 2021. szeptember 1-jétől hatályos módosítása értelmében az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek és tanulók esetében az óvoda, valamint az iskola 1–8. évfolyamán az érintett intézmény gondoskodik a napközbeni alapvető speciális ellátásról: a vércukorszint szükség szerinti méréséről, valamint – szükség esetén, orvosi előírás alapján – a szülővel, törvényes képviselővel történt egyeztetést követően, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadásáról.

Ezen feladatok ellátását a jogszabályban meghatározott intézményi kör az iskolaorvos és védőnő, vagy a megfelelő szakmai továbbképzést elvégző, pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy révén biztosíthatja:

„62.§ (1a) A nevelési-oktatási intézmény, többcélú intézmény vezetője a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabéteszrel élő gyermek, tanuló részére abban az időtartamban, amikor az óvoda, az általános iskola, a fejlesztő nevelést-oktatást végző iskola, a kollégium, a hat és nyolc évfolyammal működő gimnázium vagy a szegedi szakköznevelési iskola ötödik-nyolcadik évfolyamán az intézmény – beleértve az ilyen köznevelési alapfeladatot ellátó többcélú intézményt is – felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja.

(1b) Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja

a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,

b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

(1c) A nevelési-oktatási intézmény vezetője az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását

a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy

b) iskolaorvos vagy iskolavédőnő útján biztosítja.

(1d) A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.”

Az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek és családjaik életkörülményeinek további javításáról szóló 1144/2021. (III. 29.) Korm. határozat alapján az Oktatási Hivatal biztosítja a szakmai továbbképzési lehetőséget a pedagógus vagy a legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személyek számára, amelynek elvégzését követően az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek óvodákban, iskolákban történő támogatása biztosítható.

Diabéteszes gyermekek óvodai ellátása

Az intézmény a diabéteszes gyermek felvételét nem tagadhatja meg. A diabéteszes gyermekek nem sajátos nevelési igényű, hanem sajátos ellátást igénylő gyermekek, vagyis a mindennapi ellátási igényük különbözik egészséges társaiktól, nevelési igényükben nincs eltérés. A cukorbeteg gyermekek a diagnózis felállításakor kapnak egy igazolást a tartós betegségről, amely igazolást később a hivatalos eljárások folyamán (óvodai, iskolai beiratkozás, családtámogatási ellátások igénylése stb.) használnak.

Különleges gondozásban részesülhet

A Köznev. tv. 46. § (3) bekezdésének b. pontjában foglaltak szerint a gyermeknek joga, hogy a nevelési és nevelési-oktatási intézményben biztonságban és egészséges környezetben neveljék. A 46. § (3) bekezdés g. pontjában foglaltak alapján a gyermeknek joga, hogy az állapotának, személyes adottságának megfelelő, megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért.

A fenti jogszabályok tehát egyértelműen szabályozzák, hogy a nevelési-oktatási intézménynek gondoskodnia kell a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről, a nevelés és oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről. A gyermek jogainak tiszteletben tartása és védelme nem merülhet ki abban, hogy tartózkodni kell a megsértésüktől, hanem gondoskodni kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről is.

Speciális étrend biztosítása

A köznevelési intézmény a diabéteszes gyermekkel járó többletfeladatok okán nem utasíthatja el a gyermek felvételét.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 41. §-a szerint a gyermekek napközbeni ellátásaként életkoruknak megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni. A Gyvt. 151. §-a értelmében a gyermekétkeztetés szabályait kell alkalmazni az óvodában nyújtott étkeztetésre is. Ezek alapján tehát, ha az óvoda biztosítja minden gyermek számára az étkeztetést, akkor a cukorbetegsége és élelmiszerallergiára hivatkozva azt nem tagadhatja meg, és biztosítani kell a speciális étrend szerinti ellátást is.

A gyermek nem szenvedhet semmilyen hátrányos megkülönböztetést annak kapcsán, hogy diabéteszes. A nevelési, oktatási intézménynek kötelessége felvenni a cukorbeteg gyermeket és állapotának, személyes adottságának megfelelően – az erre hivatott szakszemélyzet biztosításával – megkülönböztetett ellátásban részesítenie, és e tekintetben semmilyen

diszkriminációt nem alkalmazhat. Mivel a cukorbeteg gyermekek egészséges kortársközösségbe való integrációját a betegség nem akadályozza, a diabétesz miatti szegregáció akár a szükségtelen betegségtudat kialakulás.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését.
- Minden nap szervez mozgástevékenységet.
- Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja.
- Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. Időjárástól függően napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.
- A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).

- A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal.
- Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.
- Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik kettő hetente, és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.
- Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajka munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

- A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

- A Nevelési Tanácsadó logopédusával konzultál, aki hetente egyszer tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket és a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

- A Nevelési Tanácsadó pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki szükség esetén, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja a gyermekeket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének.

Az óvoda felnőtt dolgozói modell, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás. A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabadlevegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek:

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás, vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja –nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog-és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket.

Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.

- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a

gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálatától.

- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny".

Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletek en megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne.

A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások :

A gyermekekkel - az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra. Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre.

Elsősegély doboz a vezetői irodában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Kulturáltan étkezik

- Helyesen használja az evőeszközöket
- Önállóan használja a vécét
- Önállóan és helyesen mos kezet, száját öblít
- Szükség szerint használja a zsebkendőt
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyrerakja
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne
- Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.

3.3 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

- problémák rugalmas kezelése, a konfliktusok megelőzésének és kezelésének szakszerű és eredményes alkalmazása, szabály- és szokásrendszer kialakítása
- pozitív érzelmi attitűd óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek között megalakuló, - engedékeny nevelési attitűddel igyekszünk biztosítani, hogy bennünk társra, természetes támaszra találjanak

- a gyermekek nevelése/tanítása során az óvodapedagógus a közösség iránti szerepvállalást erősítő helyzetet teremt
- sajátos törődés és szakemberek segítsége a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, fogyatékos, hátrányos helyzetű gyermekek esetében
- más gyermekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények érik a gyermekeket
- a gyermek az óvodapedagógusban és az óvodában, ha kell, természetes támaszra találjon

3.4 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

- Fokozott figyelem az anyanyelvi nevelésre, mely valamennyi tevékenységi forma keretén belül megvalósítandó feladat. Fontos a gyermek természetes beszéd otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, a gyermek meghallgatása, a kérdések támogatása.
- Eltérő fejlettségű, érési ütemű gyermekeket egyéni, differenciált bánásmóddal fejlesztjük, amely minden gyermeket megillet. Felzárkóztatásukhoz fontos a szakember segítsége (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus).

4. A PROGRAM ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI

Az intézmény Pedagógiai Programja a Kormány és az oktatásért felelős miniszter által kiadott Óvodai nevelés országos alapprogramja útmutatása alapján készült. Programunk a törvényi változások szerint módosításra került.

Az intézmény folyamatosan nyomon követi a pedagógiai programjában foglaltak megvalósulását.

Minden nevelési év tervezésekor az intézmény tevékenységi terveinek ütemezése megtörténik, ami az éves munkatervben és más fejlesztési, intézkedési tervekben rögzítésre kerül.

A tervek nyilvánossága biztosított.

A tervekben (éves munkaterv, továbbképzési terv, ötéves intézkedési terv) jól követhetők a pedagógiai program kiemelt céljára vonatkozó részcélok, feladatok, felelősök, a megvalósulást jelző eredménymutatók.

Az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését a Pedagógiai Program biztosítja, csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz megkötéseket.

A humán erőforrás képzési és fejlesztési tervek készítésénél az intézmény jövőbeli elvárásait és igényeit tartjuk szem előtt.

4.1. A program alapelvei

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, tudatosan keressük minden gyermekben a benne rejlő értéket
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, az együttnevelés keretei között is biztosítja a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak, nevelési/tanulásszervezési eljárásoknak a gyermekek személyiségéhez, aktuális fizikai és érzelmi állapotához kell igazodniuk
- megteremteni az óvodás gyermekeink fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit a gyermekeket megillető jogok, az egyenlő hozzáférés biztosítása
- felelősségünk felismerni a tehetség ígéretét, és segíteni annak kibontakoztatását
- az egyéni bánásmód, képességfejlesztés, a személyiségfejlesztés, a gyermek szeretete
- a gyermek érdekeinek képviselése, a pozitív hitre épülő nevelés, a kudarcmentesség biztosítása
- egész napos szabad játék, folyamatosság, kötetlenség
- a másság tisztelete, a feltétel nélküli elfogadás, testi-lelki egyensúlyának, békéjének megteremtése, megőrzése
- óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai intézkedések a gyermeki személyiséghez igazodnak
- migráns gyermek esetében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét
- a gyermekekkel életkori sajátosságait figyelembe véve megismertetjük az egyetemes emberi és nemzeti értékeket, azok védelmére és tiszteletére neveljük őket

- minden gyermek nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét
- a gyermekek komplex készség, képességfejlesztése, tapasztalati úton sokoldalú cselekvésen keresztül szerezze meg azt a használható tudást, amely a következő életszakaszt alapozza meg
- közvetetten segítjük az iskolai közösségbe való beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását
- a pedagógusokra és az óvoda minden dolgozójára a hitelesség, empátia és a toleráns magatartás a jellemző
- gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása nyitott, rugalmas rendszerben, melyben a nevelt gyermekek életkorából következő fejlődés lélektani jellemzőik ismerete tükröződik, pedagógiai tevékenységünkben az egyéni adottságok és lehetőségek figyelembe vételével
- az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartása az egyenlő hozzáférés biztosítása
- a gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg, figyelembe véve fejlődő személyiségét
- óvodai nevelésünkben érvényesülnek az innovatív pedagógiai törekvések, mely megkötetéseket csak a gyermek érdekében tartalmaz
- a nevelési/tanulási folyamat egyes részeiben megismertetjük a gyermekekkel, életkori szintjüknek megfelelően, az infokommunikációs eszközök használatában rejlő lehetőségeket (CD lejátszó, laptop, internet, DVD lejátszó, fényképezőgép, TV használata)
- egészséges életmódra nevelés, természet szeretetére nevelés
- az óvodai nevelés nem hivatott átvenni a családi nevelés feladatait, azt kiegészíti, gazdagítja

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

A gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról, e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről. A nemzetiséghez tartozó gyermekek, a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei önazonosságának megőrzéséről, az integráció lehetőségéről.

4.2. A program célja

- egyéni képességfejlesztés, mindig az adott gyermek aktuális fejlettségéből kiindulva, természetes környezetben, öntevékeny részvétellel szerzett tapasztalatokra építve
- szeretetteljes, a gyermek érdekeit, egyéni igényeit szem előtt tartó óvodai nevelés

- sikerorientált, színesen kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, problémájukra-aktívan közreműködve-, saját megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyermekek nevelése
- természetszeretet kialakítása
- közvetlen és tágabb környezetünk folyamatos és tevékeny megismertetésével a környezetvédelem iránti igény megalapozása, kialakítása
- egészséges életmód iránti igény kialakítása, a légzés- testtartás- izomzat együttes fejlesztése, játékos gyakorlatok segítségével. Az óvodáskor az a periódus, ami a maga csodálatos sokszínűségével a mozgás legsokoldalúbb lehetőségét rejt magában. Egyben a személyiség fejlődésének döntő időszak, amikor ki kell alakítani a mozgás, a tréning igényét megfelelő edzéssel, erejük, állóképességük folyamatos fejlesztését.
- gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelés, melynek megfelelően a gyermeki személyiség teljes kibontakozására törekszünk
- biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést
- tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéleteket
- elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével

4.3. A program pedagógiai és pszichológiai koncepciója

Az óvodai nevelés csak szeretetteljes, meleg légkörben lehetséges. Az óvónő szerető, védő, óvó gondoskodása, az óvónői szeretetben való megmártózás, a simogató kéz melege, a mosolygó, biztató tekintet, a körülölelő védettség adja meg a gyermek számára az érzelmi biztonságot, mely a kiegyensúlyozott fejlődés feltétele.

Az óvodai nevelésnek mércéje a gyermek gondozottsága, a stabil egészségügyi szokásrendszer, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

Egészséges életvitel igényének alakítása, a mindennapos mozgás lehetőségén keresztül, a helyi lehetőségek kihasználásával. Az óvodás korú gyermek mozgáskoordinációjának kialakítása majdnem olyan fontos, mint a helyes beszéd megtanítása. Tulajdonképpen a fejlődő szervezetnek anatómiailag a legmegfelelőbb legyen. Tehát ne alakuljon ki a korai gerincfejlődés, a lábboltozat elváltozásai, testi deformitás.

Az óvodába kerülő gyerek fejlődésének lényeges összetevője a szocializáció. A fejlődéshez biztosítani kell:

- a gyermek, alakuló kapcsolatait felnőttel és társaival pozitív érzelmi töltés jellemezze
- én tudatának, én érvényesítő törekvésének és szociális érzékenységének együttes fejlődését
- hogy utánzással- felnőtt, nagyobb társ-, természetes élethelyzetekben megtanulják az együttélés, együttműködés szabályait. Gyakorolják a toleráns viselkedést, fejlődjenek empátiás képességük, természetességgel elfogadják a másságot.

Sokszínű tevékenységben alkalmazkodjanak egymáshoz, a közösségben kialakul az önérvényesítés és alkalmazkodás helyes aránya. Gazdag, interaktív viszonyban konfliktusok is keletkezhetnek, melyek megtanítják a gyermekekkel a feszültségek, ellentétek, különböző igények kulturált megoldását, levezetését. Arra kell nevelni őket, hogy problémáikat igyekezzenek saját maguk megoldani.

A gyermek érzelmeinek, szemléletének, gondolkodásának fejlődését nagy vonásaiban egyező időrend jellemzi, és sok az egyező jegy az azonos korú gyermekek magatartásában is. A gyermek megismerésében az egyéni és életkori sajátosságok tanulmányozása fontos feltétele - érési jelzésnek tekinthetők - ahhoz azonban, hogy magát az egyént megismerjük, az egyes gyermeket kell jól megfigyelni, mert az életkorra jellemző fejlettségtől jelentős egyéni eltérések lehetnek. A gyermek sokoldalú megismerésében az óvodapedagógus tudatosan alkalmaz pedagógiai-pszichológiai módszereket. Minden gyermek egyedi egyszeri, az óvónő a gyermekek egyéni pedagógiai-pszichológiai szükségleteihez igazodva tudja eredményesen és adaptív módon alkalmazni az óvodai pedagógiai program és a csoport éves nevelési tervének tartalmait. Ez az egyéni képességfejlesztés kiindulópontja. Az óvónőnek a nevelési/tanulási folyamatban kiemelt figyelmet kell fordítania a gyermek értelmi, érzelmi, szociális és testi sajátosságaira.

A képességek az emberben a neki megfelelő tevékenységek célszerű gyakorlásával alakulnak ki. A már kialakult képességek részt vesznek a további tevékenységek lebonyolításában és ezen keresztül érezteti hatásukat. A tevékenységek és a képességek egymástól elválaszthatatlanok.

A képességek fejlettsége az óvodáskorban elsősorban tevékenységben érhető tetten és fejlesztése is a megtervezhető tevékenységben hatékony.

A pedagógiai folyamatban a fejlesztő feladatokat a fokozatok figyelembevételével célszerű megtervezni, majd a gyermek tényleges fejlődési üteméhez kell igazítani.

Életkoruknak megfelelően vegyenek részt a környezetük kialakításában. A természetes anyagok alkalmazásával formáljuk a gyermek ízlésvilágát, megszerettetjük és védjük a természetet. Kialakítjuk a pozitív érzelmi viszonyon keresztül a szűkebb környezethez való kötődést.

4.3.1. A hatékony képességfejlesztés kritériumai

Egyéni képességfejlesztés individualizált formája akkor hatékony a programban, ha:

- meleg, szeretet sugárzó óvodai nevelés biztosított a gyerekeknek
- a megismerő képesség fejlesztése természetes közegben szerzett tapasztalatra épül
- a fejlesztendő részképességnek megfelelő tevékenységet gyakoroltatunk

- a gyakoroltatás hosszan tartó, folyamatos, egymásra épül, fokozatosan nehezedik és játékos
- pontosan tudjuk milyen előzetes tapasztalattal, ismerettel, magatartási jellemzőkkel rendelkezik a gyermek, azaz milyen a képességszintje mely területeken fejlettebb, hol vannak lemaradásai, a fejlesztés tervezésekor ezen információkra építünk
- minden gyerek egyéni ütemében haladhat, önállóan tevékenykedhet
- a feladat önálló gondolkodásra készíti nem csak analóg megoldásra
- önként, öntevékenyen, aktívan vesznek részt a folyamatban, mert a fejlődés gyorsabb, eredményesebb, ha egybeesik a gyermek tevékenységtárgyával
- belső indítékre (érdeklődés, kíváncsiság, tudásvágy) épülő motiváció készíti a tevékenységre, pozitív viszony alakul ki a gyermekben a tevékenységek iránt
- külső motiváció ritka, de megjelenik, ha szükségessé válik. Ez elsősorban a cselekvésbe ágyazott megismerés megkezdésére irányuljon. Ezek tudatában az óvónő fontos feladata, hogy a gyermekek érdeklődését felkeltse, változatos módon, és lehetőség szerint minél hosszabb ideig, a tevékenység/kezdemenyezés idejére fenntartsa.
- Külső készítés helyét fokozatosan átveszi a belső motiváltság, melyet kivált az érdekes, vonzó játékokra épülő tanulás, felkeltve a gyermek kíváncsiságát, tevékenység- és tudásvágyát, a szabályjáték sikeres, eredményes megoldási vágyát, a játék, a tanulás örömeit
- a játékba ágyazott tanulásban az egyénnek tervezett játék eredményesen megoldható
- a feladat végzése közben szükség szerinti segítséget kap a gyermek, az óvónő figyelemmel kíséri külön-külön minden gyermek tevékenységét és észreveszi a megakadást, meghagyva neki a hibázás, tévedés, próbálkozás, önkorrigálás jogát. Az óvónői segítség ne a gyerek helyetti feladatmegoldást, hanem közös gondolkodást eredményezzen, így erőfeszítés árán jut sikerhez a gyerek, megtanul kitartóan dolgozni, a nehézségek nem meghátrálásra, hanem újra és újra próbálkozásra ösztönzik.
- az óvónő értékelése ösztönző, mindig reális, ne elítélő, elmarasztaló, megbélyegző, megszégyenítő legyen. A pozitívumokra építve, bízva a gyermekben, kifejezi azt a hitét, meggyőződését, hogy a gyermek képes az eredményes munkára, ezzel elősegíti a gyermekek önértékelési képességének kialakulását, fejlődését
- változatos pedagógiai értékelési módszereket alkalmaz, a nevelési-tanulási-tanítási folyamatban célzottan alkalmazza, a fejlesztő és összegző értékelési formákat
- az adott nevelési helyzetben megfelelő ellenőrzési, értékelési módszereket használ
- pedagógiai céljainak megfelelő ellenőrzési, értékelési eszközöket választ és készít
- az értékelési módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek személyiségének fejlődésére
- mind a tervezésben, a fejlesztés folyamatában, mind az értékelés során ösztönzi, segíti a gyermeket a tudatos értékválasztásra és saját értékrendjük kialakítására
- értékelése személyre szabott, arra fektet hangsúlyt, ami jó, a hibák kijavítására lehetőséget ad
- a gyermekek számára adott visszajelzései rendszerezettek, egyértelműek, tárgyilagosak
- kialakul olyan légkör, amelyben feloldódnak a szorongások, természetes a gyerekek megnyilatkozása (a gyengébb képességűeké is), amelyet szeretet, egymás elfogadása, emocionális biztonság jellemez
- mindenkit meghallgat az óvónő, mindenkinek válaszol is, nem kerül senki hátrányos helyzetbe

- a gyerekek megtanulnak önállóan dolgozni- kialakul a szükséges önfegyelem-, betartják a tevékenységekhez kapcsolódó szabály- és szokásrendszert
- óvatosan, szabályosan használják az eszközöket, eszközhasználatuk biztos
- az óvónő és a gyerek, gyerek és gyerek között oldott, de a tevékenységre koncentrálnak interaktív viszony alakul ki
- bátran kérdezzenek, kérdéseikre igényeljük a válaszadást és mondják el a gondolataikat
- figyelembe veszi a gyerekek képességeit és kihasználja a differenciálás adta lehetőségeket
- a nevelési/tanulási folyamat során feltárt, tapasztalt megértési nehézségeket az óvónő kezelje szakszerűen a gyermek igényeihez igazodva differenciáltan segítse
- a problémás, gátlásos, nehezen oldódó gyermek esetében nem csak szóban dicsérünk és értékelünk, hanem szorosabb személyi kontaktust teremtünk (pl. simogatással).
- megbeszélés, beszélgetés során legyenek egymás iránt toleránsak, türelmesen hallgassák meg társaikat
- a képességfejlesztésnél használt játékokat úgy készítjük el, hogy ezek esztétikai élményt nyújtsanak és figyelemfelkeltőek legyenek a gyermek számára
- a pedagógiai programmal összhangban alkalmazott pedagógiai ellenőrzési és értékelési rendszert és módszereket, azok szempontjait az általa megkezdett nevelési/tanulási folyamat elején megismerteti a gyermekekkel, a szülőkkel
- a gyermeki tevékenység rendszeres ellenőrzésének eredményeit szakszerűen elemzi, értékelésüket rendszeresen felhasználja fejlesztési céljainak, feladatainak kijelölésében

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a játékos, cselekvéses tanulásban
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Alkalmazzák az óvodapedagógusok a TÁMOP 3.1.4. pályázat során jó gyakorlatként átvett „Játék, hogy jól érezd magad és fejlődj” c. anyagot.

4.3.2. A tanulásról, a tanulás szervezeti formája

A tanulás óvodáskorban elsősorban játékos cselekvésben megy végbe. Az eredményes tanulás alapja a megismerő folyamat és a tevékenység cselekvéses összekapcsolása. Az óvodáskorúak tanulásában jelentős szerepe van a modellkövetésnek, utánzásnak és a belátásos tanulásnak. Ez fokozza a felnőtt felelősségét, hisz minden tevékenységük, minden

megnyilvánulásuk mintá a gyerek számára. Tudni kell azt is, hogy a gyermek nem csak magát a tevékenységet utánozhatja, hanem az óvónő tevékenységhez való viszonyát is.

A beszéd fontos eleme a tanulásnak. A valóságos kommunikációs helyzetek- beszélgetés, kérdés, spontán közlés- elősegítik a gondolkodás fejlődését, a tanulás eredményességét.

- pontosan, érthetően, egyszerűen, szakszerűen fogalmazunk az adott pedagógiai helyzethez, gyermekhez igazodva
- egészséges optimizmusunk és pozitív gondolkodásunk áthatja napi tevékenységeinket
- a gyermekek a nap bármely időszakában bátran elmondhatják élményeiket, problémáikat
- a kötetlen tevékenységek a nap folyamán az érdeklődést, a kíváncsiságot fokozzák
- jussanak el a nagycsoportosok arra a szintre, hogy ne csak az eszköz, hanem a tudás utáni vágy is motiválja őket.

A spontán tanulási helyzetek mellett szükség van az óvónő által rendszeresen kínált megismerő tevékenységekre.

Az a szerencsés és kívánatos, hogy ha maga a tevékenység vonzza a gyereket, a megismerés öröme, élménye, sikere motiválja, nem valamilyen külső felhívó inger. A megismerést kötetlen, játékba ágyazott tanulási folyamatnak nevezzük, ami annyit jelent, hogy a gyermek számára a részvétel önkéntes, az óvónő pedig a megfelelő helyen teremti a tanulás feltételeit, minden felhívó jelleget mellőzve, szervező, előkészítő munkát végez. Ezzel megteremti az általa irányított nevelési/tanulási folyamat során az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket is.

Testnevelésnél a hagyományos elnevezés is használható. A kötelezőség a megoldandó feladatokból ered”

A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

5.1. A játék

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A játék a gyermek legfőbb tevékenysége, a szocializáció színtere. A gyermek fejlődése a játékban a legintenzívebb. Az utánzás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, a motoros, a kommunikációs képességek, az érzelmi, akarat tulajdonságok, a szociális magatartás a játékban – a gyermeknek szabadon választott önkéntes tevékenységében – integráltan fejlődik.

A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legjobb mutatója.

A játék a valóság szubjektív tükröződése, a szimbólumképzés csodálatos világa.

A játékban a szimbólumok elemzésével érthetjük meg a gyermek érzelmi állapotát, viselkedését, megfigyelhetjük kommunikációs, kognitív fejlettségét, információt kapunk a teljes személyiségéről. A gyermek jelzéseit „értő” óvónő felismeri, érzékeli a problémákat, segíti a gyerekeknek a feldolgozásban.

A játékban a gyerekek megtanulják sok pozitív példa alapján önállóan megoldani a konfliktusait. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játékban kiemelten fontosnak tartjuk az óvónők szerepét.

Fő feladatai:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Kommunikáljanak játék közben egymással, óvónő-gyermek, gyermek-gyermek, vegyék fel a szerepeknél használatos beszédformákat.

Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése, megteremtése.

- A feltételek (élmény, hely, idő, eszköz, amit a gyerekek is készíthetnek) biztosítása mellett elengedhetetlen a nyugodt légkör biztosítása.

A nyugodt légkör feltétele a magatartási formák, szabályok kialakítása. A gyerekeknek helyzetekhez kell igazítaniuk viselkedésüket, ami az alkalmazkodás magasabb formája. (pl. mese vagy vers hallgatása alatt kerülni kell a játszóknak az erős zörgést, hangoskodást).

Szabályokat kell megtanulni, azokhoz alkalmazkodni, önállóan betartani, mert az óvónő csak indirekt módszerrel tud figyelni a játszókra, míg a tanulást irányítja.

A párhuzamosan zajló tevékenységek közül a játék az alaptevékenység. A tanulás szervezése, a tanulás maga nem zavarhatja az elmélyülten játszókat, de a játszó sem zavarhatja a nyugodt tanulást. Minden gyerek azt a tevékenységet végzi háborítatlanul, amelyeket önként, önmaga választott.

- Együttjátás a gyerekekkel, mindig abból kiindulva, hogy a játszó csoportnak mire van szüksége. Az együttjátás nem lehet beavatkozás, nem korlátozhatja a gyermekek önállóságát. Az együttjátás nagy jelentőségű, mivel az óvónő magatartása, viselkedése, kommunikációs reagálása a gyerekek megnyilvánulása, egész személyisége modell a gyerekek számára. Nem kívülálló külső, hanem a játékélménybe beépülő belső modell, ami segíti a mintával azonosulást. Az óvónő általában nem irányító szerepet vállal, nem korlátozza a téma és eszközválasztást. Az együttjátás arra is jobban lehetőséget ad, hogy az óvónő „belülről” segítse a gyerekek saját elképzeléseinek megvalósítását, megértse a gyerekek viselkedését, megtalálja a mélyen rejtőző okokat, segítsen a feszültségek önmegoldó levezetésében.

Az együttjátás iránti igény fokozottabb kiscsoportban, majd a szabályjátékoknál (nagy csoport) ismét erőteljesebb.

Az óvónő irányító, segítő ötletadó szerepe mindig a játszó igényeihez igazodjon. Az irányítás nem lehet, nem válhat állandó fegyelmezéssé, a gyerekek zaklatásával. A túlírányított csoport kevesebb viselkedési próbálkozásra kap lehetőséget, csökken a szereptanulási esély, a gyermek önállósága.

Különböző fejlettségű gyerekek együttjátásának segítése.

A játék során, a spontán adódó helyzeteket a gyermek teljes körű személyiségének fejlődése érdekében igyekszünk kihasználni.

- Figyelünk arra, hogy a gyerekek ne zavarják egymást.
- Lehetővé tesszük a különböző fejlettségű gyerekek igény szerinti, elkülönült játékát is (pl. a nagyok társasjátékoznak).
- Megfogalmazzuk kívánságainkat – „Ne zavard most a nagyokat... kicsiket” -. Így a gyerekek meg tanulják tisztelni egymás igényeit, megtanulnak alkalmazkodni egymáshoz.
- Arra törekszünk, hogy a játékban a gyerekek tanulják meg önállóan megoldani konfliktusaikat.
- A játékfejlődés különböző szakaszaiban eltérő módon gondoskodunk a helyről, pl. gyakorló játék idején nagyobb mozgástérre van szükség. Az egyes játszóhelyek állandóak. Játék közben kedvelik a gyerekek a félreeső sarkokat, csoportszobáink is e szerint vannak

kialakítva. Egy-egy sarokban található a babaszoba, mesesarok, konyha, építőszőnyeg a megfelelő kiegészítő játékszerekkel.

Fontos: a csoportszobában az egyes játékeszközöknek kijelölt helye van, a gyerekek számára hozzáférhető helyen. Innen veszik el és ide teszik vissza ezeket a játék befejeztével. Ehhez következetesen kialakított szokásrendszer szükséges.

- Folyamatosan bővítjük játéktárunkat. Jó minőségű, tartós, elsősorban fából és természetes anyagokból készült játékszereket igyekszünk beszerezni.
- Az udvaron megnövekszik az egy-egy játéktevékenységhez szükséges hely.
- A játszóhely megválasztásába, kialakításában nagyobb önállóságot élhetnek át a gyerekek, mint a csoportszobában.
- Az udvaron is biztosítunk lehetőséget szervezett játéktevékenységben való részvételre.

5.1.1. A játék szerepe a tanulási folyamatban

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége. Ebben jelennek meg és fejlődnek azok a sajátosságok, amelyek később a gyermek magatartására a játékon kívül is jellemzőek lesznek. A gyermek játékában nyomon követhető, hogyan válnak a külső késztetések a gyermek sajátjává, belső indítékaivá, miközben belső állapotait, vágyait, indulatait közvetíti.

A játék a valóságot tükrözi. A gyermek saját tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. Bármelyik élménye játékának forrásává válhat. A játék által észrevétlenül tanul a gyermek, mert benne kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit.

A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben játékosan, szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége. A játék váljon a gyermek kreativitását, pszichikumát fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységévé.

A Nagyatádi Közoktatási Intézmény Egyesített Óvoda által kidolgozott „Játék, hogy jól érezd magad és fejlődj” megnevezésű „jó gyakorlat” nagyszerű segítség a játék újragondolásához. A gyűjteményes anyag élménynyújtáskor játékokon, valamint játékos cselekedtetésen keresztül nyújt segítséget ahhoz, hogyan éljünk a természet által kínált lehetőségekkel,

eszközökkel, anyagokkal. Felkészít a való életre, hasznosítható tudást ad, képességeket fejleszt, helyes viselkedésmintát ad. Célzottan a környezeti, életviteli és szociális kompetencia alapozását szolgálja. A játékgyűjteményben szereplő játékok jól alkalmazhatók eltérő fejlődési ütemet mutató gyermekek fejlesztésére és a képességek kibontakoztatására egyaránt. Az ajánlás elköteleződést igényel az óvodapedagógustól arra, hogy ébressztgesse a gyermekek kreativitását, megmutassa, hogy természetes helyzetekben, természetes anyagokkal, hasznosan játszhatnak, tanulhatnak.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban

- Szabad játék lehetőségének biztosítása az óvodapedagógus tudatos jelenlétével
- Érvényesüljön a szabad játék túlsúlya
- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása
- Ötletek, élményszerzési lehetőségek biztosítása, helyzetek teremtése a gyakorló játékhoz, a szimbolikus szerepjátékhoz, konstruáló játékhoz, a szabályjátékokhoz
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása, szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátzás a gyermekekkel
- Az együttjátzás során a szereptanulás erősítése
- Szabálytudat kialakítása.

5.1.2. Tevékenységformák a játék keretén belül

► A MOZGÁSOS JÁTÉKOK a természetes mozgásokból építkeznek. Az ugrás, ugrándozás, futás, járás, bújás, a labdával való ügyeskedés, az állatok, mesealakok mozdulatainak utánzása, egy sor olyan hagyományos népi és testnevelési játék nélkülözhetetlen eleme, ami a legtermészetesebb mozgásbiztonság-erősítő, önként és örömmel végzett gyakorlás.

► Az ÉNEKES GYERMEKJÁTÉKOK sokaságával alapozzuk meg a zenei ismereteket. Az éneklés a csoportos játékok egyik lehetősége, de egyéb játékhelyzetből is következhet, pl. gyöngyfűzés mellett.

Az éneklést, vagy a gyerekek kezdik, vagy az óvónő. A délelőtti közös együttlétkor is játszhatunk körjátékokat. A hallás és ritmusérzék fejlesztő mozzanatok a játékdalok magukban hordozzák. A zenei megformálás az óvónő részéről tudatos, de a gyerekek számára nem csinálunk belőle külön feladatokat.

► A VERSET a hangzása és a hangulata felől fogják meg a gyerekek. Mondóka, dramatikus szöveges gyermekjáték mindennap előkerül. A népköltészet verses anyaga eleve mozgásos játék is. Párban, kisebb csoportokban, közösen, a játéköröm kedvéért, számtalan önkéntes ismétléssel ragad rá a gyerekekre. A vers: játék a nyelvvel, az érdekesen, szépen hangzó beszéddel. Mondani kell és nem tanítani.

► **AZ ÁBRÁZOLÁS** keretében azt is lehetővé tesszük, hogy bármikor kedvük szerint fessenek, gyurmázzanak, agyagozzanak, rajzoljanak, vagdossanak, hajtogassanak, barkácsoljanak a gyerekek. Amit készítünk az a játék kelléke lesz. A technikákat, az anyagokkal és eszközökkel való bánásmódot meg kell mutatni. Nem mondjuk meg, hogy mit csináljanak, hanem abban segítünk, hogy hogyan és miből, mivel lehet valamit elkészíteni. Az elkészítés folyamata is játék, s az elkészült tárgy, kép, kézimunka játékszer lesz valamelyik ügyességi vagy szimbolikus játékban. Az eredményt nem minősítjük. A természetes anyagok értékesebbek, más üzenetet hordoznak, mint a műanyag játékszerek.

► **A SZÁMLÁLGATÁS, MÉRICSKÉLÉS**, a tér alakítása, az irányok megnevezése, a hasonlítások, az összegyűjtés és szétválasztás, a párosítás, az időbeliség felfedezése, megnevezése, a formák letapogatása játék közben, olyan természetes, mint a mondókázás, dúdolgatás. A valóság és a mese eseményei támpontot nyújtanak a tájékozódáshoz. Elkerülhetetlen, hogy az óvónő ne használja, ne nevezze meg alkalmanként a térbeli, mennyiségi és formai vonatkozásokat, s a gyerekek ne figyeljenek fel azokra a tárgyak természetes tulajdonságaként.

A kisgyerekeket nem kell és nem is szabad beszélni tanítani! Óvodáskorban úgyis szenvedélyes beszélők. A gyermeki élet eseményei, a család, a felnőttek munkája, az évszakok jellegzetességei, az állatok és kölykeik élete, emlékeik, képzelődéseik mind jó társalgási témák. A gyerekek mondanivalóját kiegészítő, hozzátoldó felnőtt közlések ösztönzőbbek, mint a kérdezve kifejtő módszer alkalmazása.

- A MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK is tartalmaznak játékos elemet. Az önként vállalt feladatok, különböző munkafolyamatok (virágöntözés, étkezés utáni takarítás, rendrakás, udvarrendezés, kiskert gondozása, stb.) végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is. Ezek értékek, normák, szabályok kialakulásához vezetnek. Ezen tevékenységek végzése közben a gyermek reálisan látja saját munkája fontosságát, ami **fejlesztő értékű**.

5.1.3. Az óvodai nevelés játékkal, mesével program felfogásmódja, nézőpontjai

Az óvodai életmódszervezés derűssé, ésszerűvé, természetessé teszi az egész napos óvodai együttlétet. Megszünteti azt az óvodákban jól ismert nyugtalanságot, ami az idővel való versenyfutásból származik. Ez utóbbinak az oka, hogy a meghatározott időtartamokra előtervezett feladatok nyomasztó és felesleges súlyát cipelő felnőtt nem tud kellően odafigyelni az „itt és most” eredményeire, a körülötte játszó gyerekek szándékaira, fantáziaképeire, társas kapcsolataira. Feladatokra gondol, és nem arra, ami a kicsinyek nevelésében a valódi kapcsolatteremtési lehetőség; vagyis, hogy mit játszunk, hogyan legyen mindenkől jó játék. Illetve: mikor és mit meséljen, mikor tartson napirend szerinti játékszüneteket.

E program alapelve az, hogy az óvodáskor nyelve: a játék és a mese érzéki és szimbolikus rendszere. Ebben élhető meg a nevelhetőség lehetősége: a társas-lelki funkció.

Óvodai körülmények között a játék és a mese a gyermekek és a velük foglalkozó, köztük lévő felnőtt együttes alkotása, még akkor is, ha az óvodai csoportban mindig vannak magányosan és csak gyerektársakkal játszó. Az ő szórakozásuknak, játszásuknak is az a jóindulatú sugárzás a feltétele, ami az óvónő jelenlétéből árad. Nagy hangsúlyt fektetünk a szabad játék lehetőségeinek kihasználására, hiszen a gyermek a játékon keresztül éli meg és tapasztalja környezete történéseit.

A játékok a gyermekek spontán ötleteiből születnek, sokszor maguk készítette eszközökkel. Az óvónő nem feltétlenül részese a játéknak, csupán akkor „avatkozik” be, ha azt a szituáció és a gyerekcsoport megkívánja.

Biztonságérzet és szeretetkapcsolat nélkül a kisgyermek nem nevelhető, nem tanítható. Az időtlenség, folyamatosság, a játék és a mese varázslatában elmerülés megfelel a gyermekkor igényeinek és anyanyelvi kultúránk szellemiségének.

A program laza és alkotó képzetáramlással kíséri a gyerekek játékát. Tudomásul veszi, hogy óvodáskorban sok minden elkezdődik, de semmi sem fejeződik be és azt, hogy a kisgyermek igényei: a keveset, lassan, jól, gyakran ismételve. Középpontba a tágran értelmezett nyelvi nevelést teszi, amely azt vallja, hogy az anyanyelv a személyisége kívül és belül, a természeti és az emberi környezettel egybekapcsolja. Mozgás, zene, kép, szó együtt alkotják az óvodai anyanyelvi nevelés jelrendszerét, amelynek megjelenési formája a játék és a mese.

A nevelés óvo- és értékmegőrző szerepét hangsúlyozzuk, és e köré csoportosítjuk az egyéb tevékenységeket.

Célunk: a nevelő és a gyermek szabadságérzetének növelése, a demokratikus nevelői alapviszony létrehozása, kulturális hagyományaink alapjainak átörökítése.

Az a kisgyerek, aki egy kulturált ráfigyelő felnőtt társaságában sokat mozog, ügyeskedik, kérdez, figyel és játszik, minden nap hallja annak fejből mondott meséjét, minden, az életkorához szükséges és a fejlődés szempontjából fontos képességét működteti. Nem játékosan és mesésen tanítunk, hanem játszunk és mesélünk, és ennek természetes hozadéka a kisgyermeki tudás.

Az óvónő szabadsága az idő kezelésében, a játékok tartalmához illő szervezeti formák megtalálásában, a gyermeki műveltség anyagának a mindenkori helyzethez illő összeválogatásában valósulhat meg. Munkájának alkotó, értelmiségi hányada növekszik ezzel. Ezen irányvonalat támogatja a Kompetencia-alapú óvodai programcsomag is, mellyel a 2009/2010-es nevelési évtől ismerkedünk. Felfogásmódjában sok az azonos elem az Óvodai nevelés játékkal, mesével című programunkkal, tervezésében azonban eltér. Igyekezzünk a programcsomag által kínált, javasolt témákat (Tűz, Víz, Levegő, Föld) eddigi munkánkba részlegesen beépíteni.

5.1.4. Az óvodai nevelés játékkal, mesével program pillérei

- vegyes életkorú csoportot szervezünk
- az idő nem osztható fel rövid szakaszokra. Folyamatos, végtelen egész, hullámozó közege a külső-belső történéseknek

- a játékok elkezdése, variálása, befejezése, a mesék elmondása, ismétlése a megszokott óvodai időbeosztásnál lassúbb tempót igényel. Alapegységek az évszakok. Ezek adják meg a nevelési folyamat ritmusát.
- az elfoglaltságok gyerekszemmel csak akkor érdekesek, a nevelés szempontjából akkor értékesek, ha élményszinten egészítet ki. Csak akkor értelmesek, ha játékcéljuk van.
- lemondunk a részletesen előre tervező munkamódszerről. Rugalmasan követjük a játék logikáját. Lazák vagyunk, de a kellő pillanatban dinamikusak is. Sohasem erőszakosak, vagy harsányak.
- az alakíthatóság, az adott körülményekhez való alkalmazkodás ajánlásunk lényegéhez tartozik.

A szülők támogató, segítő beleegyezését bírunk kell. Ha bizalmat kapunk, a valóság meggyőzi őket arról, hogy gyermekük szeret a játékos-mesés óvodába járni, ott jól bánnak vele és naponta ügyesedik, okosodik.

Összefoglalva:

- A szabályozásnak (reguláció)
- Az utánzásnak (imitáció)
- A külső-belső ösztönzésnek (inspiráció)

Az életkorhoz illő arányát kívánjuk megvalósítani.

5.1.5. A program tartalma: játék és mese egész nap

A kisgyermek és a felnőttek kapcsolata a játék és a mesehallgatás során alakulhat ki a legjobban, a képzelet és az érzések összehangolódásával. A gyermek, amikor játszik, érzést és élménysort játszik el. A játék és a mesehallgatás indítéka ebben azonos: „ezt szeretném, ezt akarom élvezni”.

A nevelő legfontosabb feladata: odafordulással bánunk a gyermekkel, egészséges környezetet alakítunk ki a számára. Tevékenységekhez igazodó napirendre, jó szokásokra, érzelmi biztonságot teremtő rendszerességre, életritmusra, korához illő fegyelmekre is szoktatjuk. A nevelőmunka szempontjából rangsoroljuk a gyerekek szükségleteit:

- Testi szükségletek
- Védelem, biztonság- és felnőtt-igény
- Mozgás, cselekvés
- Játék, képzelődés
- Mese, beszéd
- Együttlét a társakkal
- A kíváncsiságra alapozott, tágra értelmezett tanulás.

A testi szükségletek civilizált kielégítése mindennek előtt való. Tehát: vizet inni, WC-re menni, szabadon mozogni mindig lehet. Enni és aludni az egyéni igények és a legszükségesebb csoportnormák figyelembevételével kell és lehet.

A védelem és a biztonság iránti igényt állandó jelenlétünkkel elégítjük ki. Nyitvatartási időben minden foglalkozást mi óvodapedagógusok irányítunk. Nem vagyunk mindig a középpontban, de sohasem maradhatnak magukra a gyermekek.

A mozgásszükséglet kielégítésére szolgál a sok szabadban folyó játék. Egyszer egy héten a szabad mozgást változatosabbá teszik az irányított mozgásos játékok, amelyek a testi nevelés kiemelt lehetőségei.

A játékban az a legfontosabb, hogy örömszínezetű.

Miért? Mert:

- Önkéntes és szabad
- Nem a végeredmény, a folyamat a fontos
- Valóságyszerű, de nem valóságos
- Nem érvényesek a valóság idő és térbeli korlátai
- Sajátos, gyermeki rendje van.

Az óvodáskorú gyermek a játékban él és fejlődik. Fantáziájának működtetésével ügyességre, értelmi mozgékonyaságra tesz szert. Viselkedése, gondolkodása csak fokozatosan válik céltudatossá.

5.2. Kommunikáció

Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik.

Az óvoda fejlesztési feladatainak a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme.

A játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezze meg a gyermek azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömének átélésére. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtésre, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédétől. Dicsérje és báztassa a bátoralanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérje figyelemmel. Figyeljen

arra a gyermekre, amelyik beszédhibával, gátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

Feladataink a fejlesztésben:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetre nevelés
- Az anyanyelvi nevelés megvalósítása valamennyi óvodai tevékenységformában
- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése
- Beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket
- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése
- Lehetőséget kell teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására
- Képessé kell tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése
- Változatos tevékenységek, élmények, tapasztalatok szerzése, az ismeretek bővítése, különböző élethelyzetekben való gyakorlása
- A beszéd színvonalának emelése, olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni
- Beszédmegértés fejlesztése
- A beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása
- A gyermeki kérdések inspirálása, megvalósítása
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása

Beszédfejlesztés

A beszélőkedv megőrzése mellett alapvető feladat a beszédhelyzetek teremtése a gyermek számára. Az óvodában fokozzák a beszédaktivitást a bővülő társas kapcsolatok, a változatos kommunikációs helyzetek. A beszédfejlesztés az egész óvodai nevelést átfogó feladat. Az óvónő beszéde, tevékenységei során az intézmény pedagógiai programjához igazodva és pedagógiai céljainak megfelelően legyen mindig nyelvtanilag kifogástalan, egyszerű, érthető, hiteles kommunikáció. Figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, a gyermek meghallgatására, kérdéseik támogatására, válaszok igénylésére.

A beszédkésztség fejlesztése

A nyelvi fejlettség a kognitív (megismerési) folyamatok, a gondolkodás fejlődésének az alapja. A mozgás, testséma- és perцепciófejlesztés feladatai igen gazdag nyelvi anyagot mozgósítanak, melyek jelentősen hozzájárulnak a szókincs bővítéséhez.

Feladatai:

aktív-

passzív szókincs fejlesztése

szómagyarázat

mondatalkotási készség fejlesztése

történetek időrendi sorba rendezése

mesék, történetek önálló, lényegre törő elmesélése

önálló, összefüggő beszéd fejlesztése

5.3. Verselés, mesélés

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkésítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotban eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mesét nem feltétlenül szükséges az éppen abban az időben folyó játékhoz igazítani. Természetes kapcsolatukat azonban érdemes kiaknázni. Óvodánkban építünk a gyermekek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudásukra, tapasztalataikra. Felhasználjuk ezen tapasztalatokat, ismeretanyagot tevékenységünkben. Mesehallgatáskor a gyermek egyértelműen befogadó, odahallgató, mivel sokkal mélyebbre hatol a nyelv birtoklásának, használatának lényegébe, mint amikor ő maga beszél. Ilyenkor a belső képsor csakis a szó segítségével elevenedik meg. Ennek a közlésformának a ritmusa, képi ereje, folyamatossága, hangulata fogva tartja a hét éven aluli gyerekek figyelmét.

A mese: a valóság és a vágyak közötti szivárványhíd, amelyet az élőbeszéd fordulataiból építünk fel. Ezen könnyen közlekedik a gyermeki gondolkodás és a képzelet. Örömforrás és társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. Éppúgy, mint a játék, nem az egyik óvodai foglalkoztatási lehetőség, hanem az egyetlen szóbeli közlésforma,

amelynek segítségével a gyerekek szót válthatunk arról, ami a pillanatnyi, kézzelfogható benyomásokon túl a legjobban foglalkoztatja. Amit mesélünk, az mindig konkrét és érzelmi, mégis térben is időben hatalmasan kitágított.

Bár a gyerekeknek a magunk kitalálta, nyúlfarknyi „kicsit mesétől” a mondóka – és állatmeséken, irodalmi meséken kívül sokféle szerkezetű és formájú mesét mondunk, az „igazi” mégis a csodás elemekkel, átváltozásokkal, varázslatokkal átszőtt tündérmese. Az önkifejezés egyik módja a gyerekek saját vers- és mesealkotása. Ezeket bemutathatja mozgással és/vagy ábrázolással is.

A mesei cél:

Életcél. Az egyetlen menedék és jutalom a másik emberrel kötött szövetség vagy szeretetkapcsolat. A népmesék erkölcsi nevelő hatása mélyen átjárja a személyiséget. A mesében az adott szót meg kell tartani, az ígéretet be kell váltani. A végakaratot minden körülmények között teljesíteni kell. A vándorlót be kell fogadni, az éhezőt meg kell vendégelni. Alvó embert vagy állatot nem szabad megölni. A küzdelmet szemtől szembe vívják. A gyengét, a kicsit védelmezni kell. A gyermek és mese megfelelései következtében mindez kimondatlanul is mélyre hatol és beépül a kicsik erkölcsi érzelmeibe és szabálytudatába.

Mindez édes anyanyelvén szól, egy ismert és kedvelt felnőtt tolmácsolásában. A mese: az anyanyelv zenéje, észjárása a játékkal együtt a kicsinyek „tanuló iskolája”. A mese nevelőhatása: a belső képzeletáramlás begyakorlása.

Az igazi mese az óvodában is csak fejből mondható

A meséhez tilos feladatokat kapcsolni, visszakérdezni, hatásáról faggatni a gyerekeket!

Az előadásmód fő szabálya: a beszéd zenei elemeinek érvényesítése. Az élő mesét jól kiegészítő eszközök: a bábozás, dramatizálás, drámajátékok.

Fontos szempont, hogy az óvodapedagógus naponta kezdeményezzen verset, mesét, a gyermekek kérésének, érdeklődésének megfelelően, életkori sajátosságaik figyelembevételével. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek fejlődésének elmaradhatatlan eleme.

Meséket és verseket előszeretettel válogatunk a magyar népmesék és népi mondókák közül. Emellett óvodánkban a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Pl. Benedek Elek, Szalai Borbála, Csanádi Imre, Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Nemes Nagy Ágnes, Tankó Sirató Károly, Osvát Erzsébet, Szepesi Attila, Fésűs Éva, Kormos István, Csoóri Sándor, Móra Ferenc, Csukás István ... műveiből

Összefoglalva

A játék és a mese kommunikációs helyzeteiben való összehangolódás az érzelmi, értelmi, erkölcsi és nyelvi mélystruktúrákat alapozza és erősíti meg. Ezen a jelrendszeren kultúrát adunk át és a műveltségi tartalmak iránti fogékonyság képességeit fejlesztjük. Ez az egymásra figyelem, a kapcsolatteremtés, a kifejezés és megértés gyakorlását jelenti, a tér és idő tagolását, az ok és következmény összetartozását, élethelyzetek megoldásának előképeit,

önmagunkkal és a másikkal való bántani tudást, tájékozódást az emberi viszonyokban és a természet elemi megnyilvánulásaiban. A mese feloldást és megoldást kínál a kisgyermek szorongásaira, félelmeire. A mesék a való világot is megelevenítő, képzeletet megmozgató, csodákkal és átváltozásokkal teli képei a gyermeket ráébresztik a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra, és arra, hogy törekedjen a külvilág megismerésére. A felsoroltak általános fejlesztőhatásában szakmai tudásunk és az óvodapedagógusi tapasztalataink szerint megbízhatunk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- szeresse, szívesen hallgassa, egyedül is mondjon mesét, verset. Megérzi a versek hangulatát, témáját, a költői képeket. Várja a mesemondást, a verses-folytatásos mesék szálait össze tudja kötni
- tudjon 5-6 verset, mondókát. 5-6 mesét ismerjen olyan szinten, hogy a szereplőket és a főbb cselekményt el tudja mondani. 4-5 mondatos történetet a saját szavaival képes visszamondani. Összefüggő, egész mondatokban képes beszélni képekről
- szereti a könyveket, szívesen nézegeti azokat, megtalálja benne kedvenc meséjét, óvja és vigyázza a könyveket
- képes verbális kapcsolat kialakítására, szívesen összefüggően beszél, beszélget. Aktívan használja a tapasztalatok során szerzett, megismert szavakat. Beszéde megfelel a magyar nyelv szabályainak
- ismerik és használják a verbális kommunikáció szabályait (hallgasd meg a másikat, ne vágj a szavába...) A társadalmi normáknak megfelelő elemi illemszabályokat használják: köszönés, kérés, megköszönés, megszólítás, tudakozódás, bemutatkozás...

5.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik **zenei érdeklődését**, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a **zenei anyanyelv** kialakulását. Az énekes népi játékok, a válogatott művészeti alkotások fontos eszközeül szolgálnak a gyermek **zenei képességeinek** és zenei **kreativitásának** alakításában.

Az óvodai zenei nevelés: a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat, és örömet nyújtanak a gyermeknek. A zene értéket közvetít. *Megszeretted a gyermekkel* az éneklést, az énekes népi játékokat és az igényes kortárs művészeti alkotásokat, és szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre. *Fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei kreativitását, mozgáskultúráját.*

A zenei élmény serkenti a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, a szépség, harmónia és az esztétikum iránti igényét, alkotókedvét, megalapozza a zenei anyanyelv kialakulását.

Zenei élményeket szereznek a gyerekek játékközben, foglalkozásokon és egyéni érdeklődés alapján.

A zenei nevelés programja 3 éves kortól 6-7 éves korig, az életkori sajátosságok figyelembevételével átgondolt, tervezett, kiemelt tevékenység az óvodában.

A zenehallgatási anyag megválasztásával figyelembe vesszük a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A fejlesztés tartalma korosztályoknak megfelelően

Dalanyagból, zenehallgatásból, a magas-mély hangok megkülönböztetéséből, dallam-ritmus visszaénekléséből, halk-hangos fogalompár megértéséből, egyenletes lüktetés, dallamotívumok, ritmusmotívumokból állnak. (ld.: éves terv)

Az egyéb hangok, zörejek közül

- Állatok hangjának természetbeni megfigyelése, a természet egyéb hangjainak figyelése, környező zajeffektusok
- Állatok hangjának, a természet egyéb hangjainak újra felidézése, hangutánzó próbálkozásokkal való kiegészítése
- Emberi hangadásokkal való ismerkedés élményei után – az előbbiekhöz hasonlóan – különböző emberi hangmegnyilvánulásokkal, azok utólagos hangutánzó próbálkozásával is foglalkozhatnak
- Készíthetők felvételek az otthon hangjairól is, ezt közösen meghallgathatják a gyerekek. (Nyilvánvalóan a közös-egyéni élmények felszabadult érzéseket hozhatnak felszínre a csoport életében)
- Egyszerű, játékos mozgások egyöntetű, esztétikus végzése, nehezebb játékformák, táncos jellegű mozdulatok
- Mozgási improvizáció zenére.

Segíthetjük a családi nevelést abban, hogy a gyermekek otthon is énekelgethessenek együtt szüleikkel. Erre a célra megfelelőek lehetnek a közös munkadélutánok, melyek kiegészülhetnek daltanulással, játékkészítéssel. Ezek alakíthatják az óvoda és a család viszonyát, kapcsolatát s a közös nevelést.

A feladatok megvalósításában segítséget adnak a következő szakkönyvek

- Forrai Katalin: Ének a bölcsődében

- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- Különböző ének- és mondókaanyaggyűjtemények
- Magyar mondóka- és népdalvilág.
- „Így tedd rá” program dal- és mozgásanyaga

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- énekes játékokban, mondókázásban szívesen vesz részt, örömmel hallgatja a korának megfelelő – igényes – zenét (énekes – kedv!)
- egyedül is biztonsággal ad elő mondókákat, hat hangterjedelmű dalokat (legalább tizet) a magyar beszéd ritmusának, hanglejtésének megfelelően tagoltan, érthető szövegmondással, melyeket elkezdni is tud (**hangtisztaság, hangmagasság és hangszínérzék!**)
- élvezettel játszik énekes játékokat, ügyelve a szép – esztétikus mozgásra
- ismer kb. 10-15 mondókát, 10-15 hangterjedelmet meg nem haladó hangkészletű népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi- és műdalt
- megkülönbözteti a zenei fogalom párokat, képes azokat térben, kézzel mutatni – jellel érzékeltetni-, magasabb és mélyebb kezdőhanggal, különböző tempóban és eltérő hangerővel azokat megszólaltatni. (halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú)
- az egyenletes lüktetést megkülönbözteti a ritmustól. A ritmust különböző mozgásformákkal képes kifejezni. Kialakult tempó és ritmusérzéke. (**ritmus és tempóérzék!**)
- felismeri az ismert dalokat szöveg nélkül dúdolásból, hangszerről, különböző fordulatokból, eltérő motívumokról. Magában éneklir, majd folytatja a dúdolást. (**belső hallás képessége!**)

Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsol, dallammotívumokat bújtat, egyszerű dallammotívumot tisztán visszaénekel.

(zenei emlékező és reprodukáló képesség!)

- önállóan is képes térformákat alakítani (kör, csigavonal, hullámvonal)
- helyes testtartással tud egyszerű táncos mozgást végezni, játék nélküli dalokhoz, dallamhoz, képes kitalálni mozgást, játékot
- képes felelgetős játék két csoportban vagy társakkal való éneklésre
- a természet és környezet hangjaira érzékeny, főbb hangjelenéseit felismeri és képes azokat egymástól való megkülönböztetésére
- szívesen használ ritmusképző ütőhangszereket, lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemel, illetve bemutatás után megismételi, visszaadja a hallottakat. (**ritmushangszerek kezelése!**)

5.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképeségek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A gyermeki személyiség fejlesztésének, az önkifejezésnek fontos eszköze a népművészeti eszközökkel, az esztétikus tárgyi környezettel és az ábrázolás különböző fajtáival való megismerkedés.

A vizuális nevelés önmagában is összetett, sokszínű nevelési terület. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, a konstruálást, kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést és a modellezést.

A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponálási, térbeli tájékozódó és rendező képességet.

A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel. Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósulásig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elveszjük a gyermek bátorságát az egyéni kifejezőmódoktól. Az óvodában legyen lehetőségük a gyerekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Amennyiben megoldható, a csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a barkácsoláshoz

szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyerekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal.

Óvodapedagógus feladatai az ábrázoló tevékenység megszervezésében:

- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival
- Biztosítson az egész nap folyamán minél több eszközt, időt, helyet az ábrázoló tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Ösztönözzön alkotó cselekvésre, segítsen a szépség, harmónia és esztétikum iránti igény kialakításában
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósulását, igényét az alkotásra és az önkifejezésre

Az ábrázoló tevékenységben való részvétel az óvónő mindennapos feladata. Munkájával ösztönzi a gyermekek tevékenységét, szemlélteti és segíti a technikai eljárások végzését, ha kell, igyekszik korrigálni az egyes hiányosságokat.

Óvodánkban hagyomány a töklámpás, adventi koszorú, karácsonyi mézeskalács, karácsonyfadíszek, álarcok készítése; a húsvéti tojásfestés különböző technikai eljárásokkal. Készítünk karácsonyi, nőnap, anyák napi, születésnapi ajándéktárgyakat. Felhasználjuk a séták során gyűjtött és a gyerekek által hozott természetes anyagokat, élményeket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- saját kezdeményezésére is szeret ábrázolni, alkotni
- nyitott és érzékeny környezete esztétikai értékei iránt, rácsodálkozik a szépre, megtanul „látni”
- többféle technikával ki tudja fejezni önmagát. Alkotásaiban az ábrázolás eszközeivel, egyéni módon képes megjeleníteni gondolatait, ismereteit, élményeit, a mesehatásokat és elképzeléseit

Az elkészült munkáról beszélget, ítéletet alkot, elfogadja mások véleményét. Ismer néhány szakkifejezést (háttér, felület...)

- örül alkotásának, melyet gazdag témaválasztás, színhasználat, formaarány ismeret, biztos technikai tudás, eszközkézelés jellemez
- sokat és szívesen gyurmázik, formaábrázolása változatos, melyben a megkülönböztető jegyek felfedezhetők
- emberábrázolása egyre differenciáltabb, fokozottan gazdagszik a testrészek megjelenítésével, esetenként a mozgás is felfedezhető
- alkotásaira egyre jellemzőbb a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása. Tud formákat mintázni elképzelései, élményei alapján
- a tér alakításában, építésében bátor, ötletes. Szívesen vesz részt környezete szépítésében, alkotásait folyamatosan javítja.
- Szeret együtt dolgozni a többiekkel. A munka befejezése után a használt eszközöket elrakja, a környezet rendjét helyreállítja.

5.6. Mozgás

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

4. A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a felfokozott mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el.

A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgáskultúra fejlődésének. Nem szabad figyelmen kívül hagyni a természet – napfény, levegő, víz – kedvező hatását sem.

A gyermek mozgástapasztalatait felhasználja egyes szükségletei kielégítésére és a felnőttekkel való kapcsolattartásra.

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek mozogni, tevékenykedni.

A mozgásfejlesztő program az egész személyiség fejlesztésére irányul és nemcsak egy szűk területen (a testnevelés keretein belül), hanem az egész napi gyermeki tevékenységbe szervesen illeszkedik. Játékos mozgások eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában, teremben és szabad levegőn egyaránt az óvodai élet mindennapjaiban helyet kell, hogy kapjanak.

A mozgásfejlesztő program számtalan *egyéb terület* fejlesztését is lehetővé teszi. Így az *egészséges életmódra nevelés, az értelmi nevelés és a szociális fejlődés* terén különböző feladatok valósíthatók meg.

Az egészséges életmódra neveléssel kapcsolatos nézeteink:

- Fontos a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása
- Cél az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása
- Hangsúlyos a gyermek egészségének megőrzése, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása
- A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások kialakításában fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkának
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítását már óvodáskorban el kell kezdeni.
- Az egészséges életmód alakításában fontos a szülő és az óvodapedagógus együttműködése
- A szabadban végzett számtalan tevékenység (tornázás, sportolás, játék, kirándulás... stb.) fokozza a gyermek edzettségét, teherbíró képességét, elősegíti fizikai fejlődését
- A rendszeresen és kellemes légkörben végzett mozgás a gyermek természetes igényévé válik és beépül szokásrendszerébe

A mozgás és az értelmi nevelés kapcsolata:

- A különböző mozgások felidézésével fejlődik vizuális memóriája
- Testrészei, a téri irányok és a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei
- A hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalomalkítást és a keresztcsatornák fejlődését is
- Mozgás közben számtalan lehetőség nyílik mennyiségi és formai, vizuális és környezetismereti tapasztalatok szerzésére
- A téri irányok és különböző formák elsajátításával fejlődik észlelése (alakítás, formaállandóság)

A mozgás hatása a szociális fejlődésre:

- Saját testének, mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik „én tudata”, erősödik „szociális énje”
- A közös mozgás öröme elősegíti a társas kapcsolatok kialakulását. A társakhoz való alkalmazkodás, társra figyelés, mozgás közben fejleszti az önuralmat, toleranciát, együttműködő képességet, akaratot. Kialakít egy egészséges versenyszellemet.

A mozgásfejlesztés alapvető céljai

- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése, és a mozgás megszerettetése
- A mozgásszint fejlesztése, a mozgástapasztalatok bővítése sok gyakorlási lehetőség biztosításával
- Önállóság, magabiztosság kialakítása
- A testi képességek, a fizikai erőnlét fejlesztése
- Felelősségérzet kialakítása.

A mozgásfejlesztés feladatai

► A fizikai állóképesség fejlesztése, a fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítése, illetőleg a sikeres mozgásos feladatmegoldások eredményeként az önértékelés és az önbizalom növelése

► A nagy- és finommozgások és fizikális erőnlét fejlesztése.

- Egyensúlyfejlesztés
- Szem-, kéz-, szem-, láb koordináció
- Ritmikus tevékenységgel a ritmusérzék fejlesztése

► testséma fejlesztése

- Testrészek ismerete
- A test koordinációjának alakítása
- A testfogalom kialakítása
- A kezesség (lateralitás fejlesztése, a dominancia) erősítése

► A vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, illetőleg azt kiegészítő mozgások gyakoroltatása

► A mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészlet gyarapítása.

► Szabálytudat kialakulásának elősegítése.

A mozgásfejlesztés feltételei

- Minden csoportszobában szabad hely
- Lehetőség az udvari mozgásra
- Mozgásra inspiráló eszközök, pl: tornapad, zsámoly, labda, karika, Greiswald 1-1 eleme, stb.
- Az udvaron: mászóókák, mászórúd, mászókötel, rollerek, biciklik, téli időszakban szánkózási lehetőség.

A feltételek biztosítása mellett megtanítjuk a gyerekeket a sport- és a manuális eszközök használatára. Megismertetünk velük sok mozgásos játékot, régi népi játékokat is, pl. labdajátékok, ugrókötelezés, ugróiskola.

Különös figyelemmel tervezzük meg a mindennapos testnevelés helyét és idejét a napirendbe, és tudatosan szervezzük a fejlesztési feladatokat. A megvalósítás során rugalmasan alkalmazkodunk az adott szituációhoz. Nem siettetjük, hanem tapintatosan segítjük a gyermekek fejlődését. Együttműködünk a szülőkkel. Saját munkánk megismertetésével és annak eredményeivel győzzük meg a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról.

Heti két alkalommal gyógy testnevelő is foglalkozik a gyerekekkel; lábboltozat erősítő és tartásjavító tornát szervez számukra.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- legyen igénye a természetes mozgásra, a mozgásos játékokra
- szeressen tornázni, élvezze e tevékenységet s örüljön neki. Óvodáskor végére nagy és finom – mozgása jól koordinált, ügyes, megfelelő ritmusú, összerendezett, harmonikus
- képes tájékozódni önmaga s a tér vonatkozásában
- a gyakorlatokat pontosan végzi, bátran és fegyelmezetten használja a tornaszereket
- egyéni-csoportos, sor és váltóversenyeken kitartóan játszik, a szabályokat pontosan betartja.
- A vezényszavakat, utasításokat megérti, azoknak eleget tesz, pontosan követi őket
- A természetes és ütemes járást képes változtatni
- Saját képességének megfelelően, nagy akarattal, pontosan végzi a főgyakorlatokat, teherbírása, terhelhetősége korának megfelelő
- Állórajtból kiindulva 20-30 métert képes futni, padmerekítő gerendán egyensúlyozni, hátsó függőállásban lábmozgást végezni, neki futással akadályokat átugrani, talajérkezéskor ugrása sebességét fékezni, távolba dobni kislabdával, helyben labdát vezetni
- Szívesen mozog, játszik, önállójáték alatt is betartja a szabályokat
- A közös vagy egyéni győzelemért erőfeszítéseket tesz. Vigyáz a másikkal, tud a kisebbekhez is alkalmazkodni. A gyakorlatok pontos végrehatásával fegyelmezettségével, példát mutat a kisebbeknek.

5.7. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Igyekszünk lehetővé tenni gyermekeink számára a környezet tevékeny megismerését. Elegendő alkalmat, helyet, időt, eszközöket biztosítani a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre.

Nagy hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartásformálás megalapozására.

Óvodánk környezetismereti nevelésének célja a természet szépségének meggláttatása, megszerettetése, a környezetvédelem szükségességének bemutatása. Feladatunk minél több sokszínű, izgalmas, érdekes tevékenységet biztosítani a gyerekek számára, amely lehetőséget teremt a közvetlen környezet megismerésére. Ezen tevékenységek tervezésénél figyelembe kell venni a korcsoport érdeklődését, kíváncsiságát, felfedezés iránti vágyát.

Alapelv: csak olyan témakörrel lehet foglalkozni, amelyek helyszínen, természetes környezetben feldolgozhatók, megmutathatók a gyerekeknek.

A tapasztalatokat a gyerekek a helyszínen, természetes környezetben szerzik. Elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A témakörök és a rá szánt idő tervezésénél figyelembe vesszük:

- a családi és a tárgyi kultúra értékeit
- a település, azon belül az óvoda szűkebb környezetét,
- a település természeti környezetét, jellemzőit, állat- és növényvilágát
- a közlekedést
- az utazási lehetőségeket, mert az utazások során gyakorolják a közlekedést, megfigyelik a járműveket, megismerkednek társadalmi környezetükkel, megtanulnak tájékozódni, eligazodni a világban.

Környezetvédelem: a természetet közelebb vesszük és az érzelmi kötődést kialakítjuk. Meggláttatjuk a környezet esztétikumát. A környezetvédelem lényegében a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul, s a megfelelő érzelmi viszonyulás kialakításának eredményeként a legnagyobb fokú tiszteletre nevel mind a társadalmi, mind a természeti környezettel szemben.

Ezeket a következő témakörökön belül valósítjuk meg:

ŐSZ

- Séták alkalmával terméseket gyűjtünk, olyanokat, melyek az ősze jellemzőek, pl: vadgesztenye, fenyőtoboz, csipkebogyó, kökény, lehullott levelek, stb.. Ezeket felhasználjuk más tevékenységekben
- A nagycsoportosokkal ellátogatunk a fonyódi zöldségpiacra
- Megfigyeljük az őszi kertek zöldségeit, gyümölcsseit, a velük járó munkákat. Szervezünk a gyerekeknek szőlőszüretet
- Érzékeltetünk illatokat, ízeket, színeket, formákat
- Óvodánk udvarán folyamatosan takarítjuk a lehullott leveleket
- Megtapasztaltatjuk az időjárás elemeinek hatását, összefüggését az öltözködéssel
- Megbeszéljük, hogy az időjárás milyen hatással lehet emberre, állatra.
- Megfigyeljük a környéken élő madarak életét (költöző és nálunk telelő egyaránt szép számmal akad
- A gyermeket arra neveljük, hogy önállóan vegye észre a természetben bekövetkezett változásokat, és próbálja meg megfogalmazni.

TÉL

- Az előzőekben leírtak kibővülnek a madárvédelem feladataival. Barkácsolás keretében madáretetőt készítünk a gyerekekkel, melyet az óvoda udvarán helyezünk el, és gondoskodunk arról, hogy mindig legyen benne eleség
- Madarak, emlősök nyomait figyeljük meg a hóban
- Részt veszünk a hólapátolásban, a hóseprésben
- Megtapasztaljuk a víz és a hideg kölcsönhatását, a téli csapadékok tulajdonságait
- Kihasználjuk a hótakaró nyújtotta lehetőségeket: hócsatázás, szánkózás, csúszkálás, hóemberépítés
- Beszélgetünk a téli sportokról
- Felelevenítjük a téli népszokások, ünnepek hagyományait, pl. Mikulás- és Karácsonyvárás, adventi koszorú készítése, farsangolás..
- Az ünnepek közeledtével előtérbe kerül a család szeretete, a családban élők szerepe, feladata, kapcsolataik
- A csoportszobában magvakat csíráztatunk, ágakat hajtatunk. Ezek a tevékenységek folyamatos munkát adnak számunkra, hiszen a növényeket állandóan gondoznunk kell.

TAVASZ

- Udvarunkon kialakítottunk egy kiskertet. Így megismerkednek a gyerekek a kerti szerszámok használatával, a veteményezés, palántázás, dugványozás módjával
- Megfogják, megszagolják, ízlelik és megnevezik a tavaszi zöldségeket, gyümölcsöket, virágokat
- Megfigyelik a madarakat, rovarokat, bogarakat, a kertekben lezajló változásokat, munkákat.

- Az óvoda udvarán található virágedényekbe virágokat ültetünk, melyeket folyamatosan öntözünk, gyomtalanítunk. Szeretnénk programokat szervezni a következő napokra:

Víz világnapja – március 22.

Föld világnapja – április 22.

Madarak, fák világnapja: május 20.

- Séta alkalmával megfigyeljük természetes élőhelyükön a házi és a ház körül élő állatokat
- Gyakoroljuk a gyalogos közlekedési szabályokat, utazunk autóbusszon, vonaton. Megfigyeljük a környéken található közlekedési eszközöket.

NYÁR

- Beszélgetünk a nyár adta lehetőségekről
- Kirándulást szervezünk
- Megfigyeljük és megbeszéljük:
a természetben bekövetkező változásokat,
az időjárás jellegzetességeit
a helyes öltözködési módokat
a nyári gyümölcsöket, virágokat.

Illem

- Minden sétánk és kirándulásunk alkalmat ad arra, hogy megtanítsuk a gyerekeket a szabadban, a természetben való kulturált viselkedésre.
- A faágakat ne törjék le, a virágokat ne tapossák le!
- A védett növényeket ne szedjék össze, ne tapossák el a bogarakat!
- Felhívjuk a gyerekek figyelmét arra, hogy a növények búvóhelyet, táplálékot adnak sok állatnak, az emberek számára pedig mit lehet készíteni belőlük
- Séták alkalmával felhívjuk a figyelmet az eldobált hulladék természetromboló hatására. Ennek révén erősítjük a pozitív érzelmeket az élővilág iránt. Kedvenc háziállataikat ne kínozzák, ne tekintsék játékszerüknek! Az óvodában csak addig tartunk állatot, amíg azt megfigyeljük, azután engedjük vissza a természetes környezetébe.
- Télen is vigyázzanak egymás testi épségére, a csúszós utakon és az udvaron. A Balaton jegére csak ott menjenek, ahol ezt mi kijelöltük számukra.
- Távolabbi kirándulások alkalmával szülők bevonásával tanulják meg a helyes viselkedést a buszon, hajón és a kirándulások helyszínén.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A tanulás kompetens gyermeket nevel. Képesé teszi őt az élethosszig való tanulásra, épít a gyermek kíváncsiságára, felhasználja aktivitását.

Megteremti a játékba integrált cselekvéses gondolkodási formák jelentőségét, tájékoztat a gyermek fejlődéséről:

- Ismeri, és biztonságban érzi magát saját környezetében, kezd tisztába lenni saját értékeivel
- Ismeri pontos lakcímét, szülei foglalkozását, kérésre be tud mutatkozni, tudja személyi adatait
- Van fogalma természeti közegéről, ismeri a környezetében élő állatokat, növényeket, a róluk való gondoskodás szükségességét
- Önálló megfigyeléseket is képes felfedezni. Többféle megoldás keresésére törekszik. Szándékos figyelmének tartalma eléri a 20-25 percet.
- Élőlényeket, alakzatokat, tárgyakat különböző szempontok alapján válogat, rendez. Képes főfogalom alá sorolni, ismeri az egyéni és közös jellegzetességeket is.
- Fontosnak tartja a természeti közeg megóvását a természet védelmét.
- Különbséget tesz az évszakok között, ismeri azok jellemző jegyeit, sorrendjüket.
- Az elemi közlekedési szabályokat betartja, ismeri a közlekedési eszközöket.
- Ismeri a hét napjait, azok sorrendjét, a napszakokat. Ismeri a színeket.
- A környezet matematikai összefüggéseit felismeri, a számosság tekintetében is kialakultak matematikai fogalmai.
- Vannak ismeretei a szülőföldről, a környezetkultúráról.
- Ismeri lakóhelye jellegzetességeit, a fontosabb intézmények rendeltetését, a város életéből fakadó hagyományokat. Lakóhelye nevezetességeit tudja, a művészeti alkotásról vannak emlékképei, ismeri a könyvtár, színház és az iskolalátogatásokhoz fűződő magatartási szokásokat.

5.8. Matematikai tartalmú tapasztalatok

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb, jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését. A matematikai neveléssel hozzájárulunk a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához. A gyermekek természetes környezetben végzett megfigyelések alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók tulajdonságaik szerint, illetve saját szempontok alapján.

Végeznek sorba rendezést, megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok szerint.

A számlafogalom megalapozásában végeznek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.

A gyermekek tapasztalatokat szereznek a geometria körében (pl. építéssel, síkbeli alkotásokkal, stb.) Célunk, hogy eljussanak a geometriai formák felismeréséig.

A tükörrel való tevékenység, mozgások tükör előtt, fontos feltételét képezik a téri percepció kialakításának. Minden alkalmat meg kell ragadni a fejlesztésre más területeken is (pl. testnevelés, rajzolás.. stb.), hogy a gyermek egyaránt jól tájékozódjon a térben és a síkban ábrázolt világban.

A matematikai nevelés anyagát tehát elsősorban nem „elvont” ismeretek alkotják. A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok, matematikai tevékenységek lehetőségének tárházát kínálják a nevelés számára. Rendkívül fejlesztő hatását az önálló – minden gyermek számára egyénileg biztosítható – problémamegoldás fokozza. Az egyéni fejlődésről kapott objektív információ segít bennünket a nevelési, fejlesztési elképzeléseink differenciált kialakításában.

Feladataink a matematikai nevelés terén:

- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodniuk kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Örömmel végzi a matematikával kapcsolatos feladatokat. Saját gondolatait, a matematikai jellegű helyzetekről, problémákról szabadon elmondja
- Felismeri a környezetében lévő matematikai összefüggéseket, pontos tapasztalatokkal rendelkezik környezete tárgyairól
- Alapfogalmai a mennyiség, tér és a sík vonatkozásában kialakultak.
- képes ismert – de meg nem szervezett – tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba – rendezésre, ezek szóbeli kifejezésére, következtetések levonására.
- Az észlelési funkciók differenciálódtak, (látás, hallás, tapintás, téri tájékozódás) Térbeli tájékozódásban képes a jobbra-balra irányok és állások megkülönböztetésére. Érti és követni tudja az irányokat.
- Helyesen ismeri fel a rész és az egész összefüggéseit, pontos az alaklátása (alak-háttér), formaészlelése (forma, felület, méret, szín), halmazokat képes rendezni egy vagy több tulajdonság alapján. Képes két halmaz párosítással való összemérésére, ugyanannyit – többet – kevesebbet előállítani bontással. Érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb-rövidebb, több-kevesebb...).
- A térben biztosan eligazodik, pontos testképe van (alatt, fölött, előtt, mögött, fent, lent...) kialakult a lateralitás. A kiterjedéseket felismeri (kisebb, nagyobb, hosszú-rövid, keskeny-széles, alacsony-magas, ugyanolyan...)
- hosszúságjellegű mennyiségeket önállóan is össze tud mérni, képes mennyiségek összehasonlítására (több-kevesebb-ugyanannyi)
- használja a relációs jeleket, a tő- és sorszámokat ismeri, bont, pótol
- képes 2-4 elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött megépíteni

- a tárgyakat képes legalább 10-ig megszámolni
- másolással felépít a mintával egyező és eltérő síkbeli és térbeli alakzatokat
- verbálisan is megfogalmazza gondolatait, tapasztalatait, tevékenységét. Szeret számolni, szóban is képes kifejezni gondolatait a matematikai összefüggésekről, megmagyarázza a megoldásokat. Az állításai igazságát megítéli, a tévedéseket javítja, képes újabb megoldást keresni, saját eredményeit ellenőrizni.

5.9. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Munkafajták óvodánkban:

1. önkiszolgáló
2. mindennapos élettel kapcsolatos
3. óvodai kiskert gondozása (innováció)
4. szelektív hulladékgyűjtés, papírgyűjtés (innováció)

Feladatunk a gyermekben tudatosítani, hogy a közösen végzett munka eredményesebb, jobb hangulatú. Fejlesztjük gyermekeink felelősségérzetét, kötelességtudtát, kitartását. Pozitív értékelésünkkel önbizalmukat, további munkakedvüket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- önálló az öltözködésben, testápolásban
- kulturáltan étkezik
- szívesen és önként kapcsolódik be a munkatevékenységbe
- ismeri a munkavégzés pontos menetét
- megbecsüli önmaga és mások munkáját
- képes megbízatások pontos végrehajtására

6.A NEVELÉS

Az óvodai élet keretét a napirend adja. A jól szervezett napirend keretét biztosít a gyermekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének.

Kialakításánál a következőkre kell figyelniük:

- növekedjen a játékidő
- megfelelő keretet adjon a játékba ágyazott nevelés-oktatásnak
- a 3-7 éves korosztály életkori sajátosságaihoz igazodjon
- ne legyen széttagolt a nap, nem kelljen siettetni a gyerekeket
- a folyamatos étkezés jó alkalom az önkiszolgáló tevékenységek gyakorlására

Az óvónőtől jól átgondolt és a gyerekek által elfogadtatott szabály- és szokásrendszerre van szükség a megvalósításához. A folyamatos napirend rugalmasságával lehetővé teszi, hogy egyéni tempó teljesítőképesség, egyéni igény szerint végezzék a gyerekek a tevékenységet. Nem kell várakozniuk, nem kell sietniük. A gyermek maga dönti el, hogy mikor kezd el és fejez be egy tevékenységet. A napirendünk magában hordozza az állandóságot is, meghatározzuk:

- az étkezések kezdetét
- a délutáni felkelés legkorábbi idejét...

Napirendünk lehetővé teszi, hogy az óvónő megfigyelje és pontosan tudja, melyik gyerek milyen szinten végzi önkiszolgáló tevékenységét, miben kell még segíteni.

NAPIREND:

6 ⁴⁵ -től	Folyamatos érkezés
J	ábrázoló tevékenységek
Á	folyamatos tízórai
T	mese-vers, ének-zene
É	kezdemenyezések, foglalkozások (kötelező és kötetlen)
K	séta, levegőzés
11 ⁴⁵ -től	Tisztálkodás, előkészület az ebédhez
	12 ⁰⁰ -tól ebéd
	13 ⁰⁰ -tól pihenés
	14 ³⁰ -tól folyamatos ébredés, uzsonna
17 ⁰⁰ -ig	Játék hazamenésig

HETIREND:

HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
MESE-VERS ÉNEK-ZENE ÁBRÁZOLÁS KÖRNYEZETISMERET	MESE-VERS ÉNEK-ZENE MATEMATIKA	MESE-VERS ÉNEK-ZENE ÁBRÁZOLÁS KÖRNYEZETISMERET	MESE-VERS ÉNEK-ZENE MATEMATIKA	MESE-VERS ÉNEK-ZENE TESTNEVELÉS GYÜMÖLCSSALÁTA KÉSZÍTÉS

6.1. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmeneteknek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A gyermekek fejlődését sajátos törvényszerűségek határozzák meg. (Genetikai adottságok, a környezet, a nevelés és érése.) Az életkori fejlettségi mutatók viszonyítási pontok, a gyermek egyéni képességi fejlettségének reális megismeréséhez.

A családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége eléri azt a szintet, amely garantálja a sikeres iskolakezdést. Belép a lassú átmenetek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.

Az iskolai érettségnek TESTI, LELKI ÉS SZOCIÁLIS kritériumai vannak, (testi-pszichés funkciók fejlettsége, a szociális érettség – az iskolai élethez való alkalmazkodás – fejlettségének megléte). A kritériumok egyformán fontosak és szükségesek az iskola megkezdéséhez.

Ehhez az óvodai nevelés feladata: a gyermek optimális fejlődésének segítése az egyéni sajátosságok és képességek kibontakoztatásával. Cél: a felelősségteljes körültekintéssel irányított fejlettség szerinti beiskolázás megvalósítása. Minden óvoda akkor menjen iskolába, amikor erre éretté válik, s amikor ez a továbbfejlődése számára a legalkalmasabb.

Testi érettség:

- Megtörtént az első alakváltozás – életkorának megfelelő a testsúlya (17-18 kg felett van), (magassága: 110 cm felett) épek a mozgásszervek, látás és hallás
- Megváltoznak a testarányok, arányosan fejlett; teherbíró, megkezdődik a fogváltás
- A testi fejlettség köre:
 - o általános egészségi állapot
 - o testarányok, testsúly, magasság
 - o mozgáskoordináció
 - o készségek kialakulása
 - o térhez való viszonyulás
 - o érzékszervek működése.
- Mozgása összerendezett, ismeri és alkalmazza a higiéniai szabályokat, képes irányítani, szükség esetén késleltetni testi szükségleteinek kielégítését
- Keveset beteg, szeret mozogni, teherbírása, terhelhetősége fokozatosan nő
- Szívesen rajzol, egyre ügyesebben fogja a ceruzát, ecsetet.

Lelki érettség:

A szociális magatartással szoros összefüggést mutat a MUNKAÉRETTSÉG. (teljesítménymotiváltság és munkamagatartás)

- A gyermek örömmel készül az iskolába, szeret és akar tanulni
- Érdeklődő, tele van megismerési vágygal, kíváncsisággal

- Általános értelmi fejlettsége, a tanuláshoz szükséges képességei intelligenciaszintje fokozatosan fejlődik
- Az észlelési apparátus – a látás, hallás és tapintás – és mozgásos struktúrák – formatér-észlelés – alaklátás – működésének összerendeződése, integrálódása megtörténik melynek a tanulás eredményességében meghatározó a szerepük. Képes alak-forma-mért-szín-nagyság felismerésére, több szempont szerinti csoportosításra, méret-szín-forma-felület-anyag.. – párosításra, különbségek, azonosságok felismerésére. A környezete tárgyait jelekből, jelzésekből is felismeri, - tapintat, illat-, a részből képes kirakni az egészet, az egész látásakor felfedezi a hiányzó részeket
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, családjáról, a napszakokról, ismeri és alkalmazza az alapvető közlekedési szabályokat, ismeri a járműveket, az évszakokat, azok legjellemzőbb jegyeit, a környezetében található növényeket, állatokat..
- Tájékozódik szűkebb környezetében, ismeri az ott lévő intézményeket, épületek funkcióját
- Érzelmileg kötődik lakhelyéhez, szereti a természetet, meglátja annak szépségét, védi-óvja a növényeket, állatokat, környezeti épségét
- Ismeri saját testrészeit, saját testén és a térben is megerősödött a téri tájékozódás, felismeri a jobb-bal irányokat, érti az alatt, fölött, előtt, mögött, között, on/ról/ ban, stb. jelentéseit.
- Rendelkezik mennyiségi ismeretekkel, számlál, felismeri a formákat, a kiterjedéseket,
- Megjelenik a szándékos figyelem, legalább 5-10 percig képes akaratlagos figyelemre, tárgyak, jelenségek fontosabb jegyeinek tudatos megfigyelésére, mellyel fejlődik koncentrációs és megfigyelő képessége
- A szándékos bevezetés és felidézés, az elemi fogalmi gondolkodás jelzi a „megtanulni akarás” szándékának jelentkezését. Emlékezete egyre megbízhatóbbá válik
- Érthetően-folyamatosan-összefüggően beszél, gondolatait, érzelmeit tevékenységeit szóban is meg tudja fogalmazni
- Szereti a problémahelyzeteket, új megoldásokat is keres, a feladatvégzésben kitartó, sikerre törekvő.

Szociális érettség

AZ ISKOLA IRÁNTI BEÁLLÍTÓDÁSA POZITÍV, KÉSZEN ÁLL AZ ISKOLAI ÉLET ÉS A TANÍTÓ ELFOGADÁSÁRA, ÉRZELMILEG KIEGYENSÚLYOZOTT.

- Képes kapcsolatok alakítására, jellemzi a kapcsolatteremtő képesség és a társakkal-felnőttekkel való együttműködés, együttműködés. Mély benne a közösség iránti igény s abba való beilleszkedés képessége.
- A felnőtt irányítást elfogadja, a feladatot vállalja,
- Kíváncsi – érdeklődő, az új ismereteket aktívan sajátítja el.
- Elfogadja, ismeri és igyekszik betartani a szabályokat, fokozatosan alakul az alkalmazkodás és önérvényesítés helyes aránya, a szabályokat belső indítékból követi,
- Késleltetni tudja igényei kielégítését, képes igényeihez alkalmazkodni,
- Feladatmegértésére és a feladattartás képességére jellemző, hogy erősödik feladattudata, ha elkezd a tevékenységet, addig nem hagyja abba, amíg nem készült

el vele. Figyelme tartós, jellemzi a tolerancia, a pontos megfigyelés, jó memória és kötelességtudat.

- Sikerre, eredményre törekszik. Egyre szembetűnőbb kitartás, fegyelmezettség, önfegyelem, önállóság jellemzi.
- A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

6.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése és fejlődésének segítése

Óvodánkban fejlesztő foglalkozáson vesznek részt azok a gyermekek, akiknél egy vagy több képességterület fejletlensége várhatóan tanulási nehézséget okozhat az iskolában. Velük külön szobában fejlesztőpedagógus foglalkozik. A Szakszolgálat és a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslatait is figyelembe véve határozzuk meg a fejlesztésre szoruló gyermekek létszámát és fejlesztési tervét. A szülőket szeptemberben tájékoztatjuk a fejlesztés módszereiről, tárgyáról és idejéről; mindenhez beleegyezésüket kérjük. Csak annál a gyermeknél végezhető el a felmérés és a fejlesztés, ahol a szülő ehhez hozzájárulását adja és a szükséges dokumentumokat aláírja.

A fejlesztés négy nagy területet ölel fel:

1. Mozgásfejlesztés
 - testtudat, testkép fejlesztés
 - finommotorika fejlesztés
 - egyensúlyozó rendszer fejlesztés
 - alapmozgás koordinációja
 - két oldal összerendezése
 - mozgás-ritmus-beszéd összerendezése
 - keresztcsatornák összehangolása
2. Vizuális percepciófejlesztés
 - azonosság-különbözőség felismertetése
 - rész-egész viszony észlelése
 - alakállandóság fejlesztése
 - szem-kéz koordináció fejlesztése
 - vizuális emlékezet fejlesztése
 - alak-háttér érzékelése
3. Auditív percepció fejlesztés
 - hallási figyelem kialakítása
 - adott hang kiemelése

- zöngés-zöngétlen hangok differenciálása
 - szókincsfejlesztés
 - verbális emlékezet
4. Számolási nehézség fejlesztése
- számosság megalapozása
 - gondolkodási műveletek végeztetése
 - sorozataalkotás
 - rövidtávú emlékezet koncentráció fejlesztése
 - szerialitás fejlesztése

6.3. Eredmények

- Az intézmény pedagógiai programjának egyik prioritása a nevelés eredményessége, a tanulás támogatása.
- A kulcsfontosságú sikertényezők azonosítása az intézmény partnereinek bevonásával történik (fenntartó, szülők, iskola, stb.).
- **Nyilvántartjuk és elemezzük az intézményi eredményeket**
- **helyben szokásos megfigyelésen, Sindelar és Difer mérésen keresztül**
- **a 6 éves kor után óvodában maradó gyermekek mutatóit elemezzük, figyelembe vételével történik a gyermekek fejlesztése.**
- Az intézmény kiemelt nevelési céljaihoz kapcsolódó eredmények alakulása az elvártnak megfelelő (a környezet tevékeny megismerése, az óvodai nevelés és a családi nevelés kapcsolatának elmélyítése, a gyermekek szociális kompetenciáinak fejlesztése).
- Eredményeink a beszámolókból dokumentáltak, elérésükhöz a teljes alkalmazotti közösség hozzájárul.
- A nevelési, tanulási eredményességről szóló információk nyilvánosak az intézmény számára.
- A nevelőtestület feladata, hogy a mérési eredmények elemzése, tanulságok levonása és visszacsatolása a további fejlesztő munkába megtörténjék.
- Az intézményi önértékelés eljárásában felhasználásra kerülnek a külső és belső mérési eredmények.
- A gyermekek követésének kialakult rendje, eljárása van. Partneri együttműködésre törekszünk az iskolával.
- A gyermekek további eredményeit felhasználjuk pedagógiai munkánk továbbfejlesztésére.

7. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE

Óvodánk abban az esetben vállalja fel a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, amennyiben – az előzetes Nevelési Tanácsadói vizsgálat véleménye alapján – a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság az integrálhatóságot megállapítja.

Jelen korlátozott szakember-ellátottság, valamint az óvónők az igényekhez még nem alkalmazkodó felkészültsége miatt, illetve a többi gyermek testi épségének védelmében azokat a gyermekeket tudjuk fogadni, akik csak egy-egy részterületen mutatnak elmaradást vagy fogyatékossgot.

- érzékszervi (de nem vak és siket),
- testi fogyatékos (de nem kerekesszékes),
- beszéd fogyatékos,
- enyhe értelmi fogyatékos,
- hiperaktív,
- autisztikus tünetekkel bíró.

Az óvodapedagógusok ez irányú fejlesztő munkáját segítik:

- logopédus
- fejlesztő gyógypedagógus
- Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Fonyódi Tagintézménye (Tagintézményi telephely: 8638. Balatonlelle, Petőfi S. u. 1.)
- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Kaposvár
- Kaposi Mór Megyei Kórház Gyermekpszichiátria és Gyermek ideggondozó.

Logopédiai tevékenység

Életkortól és a fogyatékossg típusától függően a következő területeken segíti az óvónők differenciáló munkáját a(z)

- érzelmi – akaratú élet fejlesztésben
- kognitív funkciók fejlesztésében (prevenciós, ill. direkt fejlesztés)
- beszédindításban
- beszédészlelés, beszédmegértés fejlesztésben
- beszédhibák javításában
- a szülőkkel való speciális kapcsolattartásban.

Egyéni foglalkozást biztosít a fejlesztő gyógypedagógus az óvodában

Fejlesztési területek

Személyiség fejlesztése:

- új helyzet elfogadás
- feladattudat
- szabálytudat kialakítása
- monotonia tűrés fokozása
- befejezésre való törekvés

Kognitív funkciók fejlesztése:

- figyelem fejlesztés
- gondolkodási funkciók fejlesztése
- színek felismerése, megnevezése, egyeztetése
- párosítások
- formák, csoportosítások, rendezés, különböző szempontok szerint

- mechanikus számlálás
- számfogalom kialakítása
- kombinációs készség fejlesztése
- analízis – szintézis, rész-egész viszony felismerése

Beszédfejlesztés:

- beszédkedv felkeltése
- passzív-, aktív szókincs bővítése
- grammatikai rendezés
- cselekvések megnevezése
- mondataalkotás

Mozgásfejlesztés (fogyatékoság minőségétől, illetve súlyosságától függően)

Nagymozgás fejlesztése:

- egyensúly gyakorlatok
- testrészeinek ismerete
- ritmusérzék
- térben való tájékozódás

Megjegyzés: ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenció és korrekció testi nevelési feladatok ellátása a Napsugár Óvodában.

Finommotorika fejlesztése:

- kétujjas fogás kialakítása
- ujjak külön mozgatása, erősítése
- helyes ceruza fogás kialakítása
- színezés, vonalhatások betartásával
- pontok összekötése
- másolási feladatok
- balról jobbra haladási irány kialakítása
- sor és ritmustartási gyakorlat.

8. A GYERMEKI FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁS KORBAN

8.1. A gyermekek fejlődésének követése, elemzése

A tervezés alapelveinek minden területen egységesnek kell lenni – egyéni képesség fejlesztés – és mindenhol érvényesülnie kell, legyen az a napirend, tanulás, vagy munka. Olyan tervezés kell, ami nem növeli az írásbeli munkát, segíti a gyermekek fejlődési ütemének követését, jelzi a fejlődésbeli lemaradásokat, láttatja az egyénhez kötődő feladatokat.

Az óvónőnek azt a szintet kell megtalálnia, amit a gyermek már tud, illetve amit segítséggel meg tud oldani. Ez a játékon keresztül a tanulásban – és minden más tevékenységben – jól látható.

8.2. A fejlődési napló

A fejlődési napló alkalmas a fejlődési folyamat követésére, a lemaradások, eredmények, egyénnek szóló feladatok meghatározására. Láttatja a program szerinti munka eredményességét az esetleges hibákat. Bizonytalanság esetén lehetőség az óvónő számára a további megfigyelések elemzése, kivételes esetben a mérés. A mérés módszere elsősorban a gyermek tevékenységének a megfigyelése, elemzése legyen.

Vezetése rendszeres, folyamatos, kötelező

- ehhez a dokumentációhoz kapcsoljuk a gyermekek minden olyan vizsgálati anyagát, eredményét (Pedagógiai Szakszolgálat, Tanulási Képesség vizsgálat, Sindelar, Difer) mely meghatározza, differenciálja az egyéni fejlesztést
- A fejlődési napló tartalmazza a tudáspróba szempontsorának vezetését, melyet dátummal jelölünk, amikor a gyermek elérte a megfelelő fejlődési szintet.
- Ciklusonként minden gyerekről, legalább egy bejegyzés is készüljön
- Az új gyermekekről ötödik nap után bemeneti mérést végzünk, megfigyelés alapján (a bemeneti mérés szempontsora a módszertani eszköztárunkban található)
- A nagycsoportosok anyagát iskolába lépéskor lezárjuk, értékeljük és irattárba helyezzük

A fejlődési napló vezetésével el kell érünk, hogy:

- az óvónők tudják, melyik gyereket miben kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön,
- Az egyes gyerekek tervezett feladat a gyermek ismeretében tudatos, pontos, képességfejlesztő legyen
- Az óvónők felelősséget érezzenek, felelősséget vállaljanak minden gyermek, minden területen (érzelem, szocializáció stb.) történő fejlődéséért
- A fejlődés mérhetőségét biztosítsa és követhető legyen
- Vezetése rendszeresen, folyamatosan kötelező.

A FEJLŐDÉSI NAPLÓ SZEMPONTJAI:

A gyermek megfigyelése alapján az óvodáskor idejére minden gyermekről külön-külön folyamatosan vezetett, dátumozott tényfeltáró feljegyzéseket tartalmazó dokumentum. A naplóban készített feljegyzések kiterjednek a nevelési és tanulási folyamatokra is.

1. Önállóság fejlődése

- önkiszolgáló munka (öltözés, étkezés, testápolás)
- egyéni igények, jellemzők

2. Játékok, szociális magatartás, érzelem, akarat

Játék

- a gyermek élményanyaga,
- a játék fejlődése, fajtái, sajátossága,
- együttműködés a játékban
- a gyermek helye a játszócsoportban
- érzelmi megnyilvánulások

Szociális magatartás

- önállóság (bátorság, magabiztosság, szabályok betartása stb.),
- kapcsolatteremtő-képesség,
- beilleszkedés,
- együttműködés, a tevékenységben (kitartás, fegyelmezettség, baráti kapcsolatok).

3. Kommunikációs képesség

- beszédhallás,
- beszédértés,
- hangok ejtése, szókincs,
- mondszerkesztés,
- folyamatos, összefüggő beszéd, önálló történet elmondása.

4. Kognitív képesség

- vizuális észlelés (vizuális zártság – hiányos képek, időrendiség, ritmus),
- alaklátás és formaállandóság (alak, forma, méret, szín, rész-egész viszony),
- tapintatos felismerés,
- téri tájékozódás (oldalosság, irányok, viszonyok)
- keresztcsatornák fejlődése,
- észlel összefüggések verbális megfogalmazása,
- gondolkodási műveletek,
- verbális, vizuális memória és a figyelem tartóssága, terjedelme.

5. Motoros képesség

- nagy mozgások fejlődése (tempója, ritmusa, iránya),
- finommotorika,
- szem-kéz, szem-láb koordináció
- kezesség
- testséma fejlődése (testrészek ismerete, oldalosság, elülső és hátulsó rész, függőleges zóna),
- testrészek mozgatása,
- tanév elején minden új gyermekről elkészítjük a felmérést
- a nagycsoportosok anyagát lezárjuk, értékeljük és irattárba helyezzük
- ciklusonként minden gyerekről, legalább egy bejegyzés készüljön.

8.3. Az óvónők tervezési feladatai

Az óvodapedagógusnak az intézményben folyó pedagógiai munka megtervezésekor ismernie kell a tartalmi meghatározásra és szervezésre vonatkozóan alkalmazott Óvodai nevelés országos alapprogramját és intézményünk Pedagógiai Programjának főbb tartalmait.

Tervezésünk tartalmazza mindazokat a tevékenységeket, melyeket a Helyi Nevelési Programunk sikeres működése érdekében tudatos tervezés során meg kell csinálnunk.

A sikeres tervezés feltétele, hogy ismerjük a gyerekek egyéni fejlettségét, az elsajátítandó műveltség-tartalmat, belső elvárásokat, a csoport fejlesztési céljait. A pedagógiai céloknak megfelelő folyamatokat, módszereket, munkaformákat és stratégiákat egységes, jól bevált rendszerbe illesztve tervezzük.

A tervezés a gyerekek fejlődési üteméhez, igényeihez, spontán helyzetekhez igazodhasson, a feladatok egymásra épüljenek. Pedagógiai fejlesztési terveinkben kiemelt szerepet kap a gyermekek képességeinek, tevékenységeinek fejlesztése. Előző eredményekre építve, a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket kihasználva tervezzük meg a matematika vagy a környezet heti anyagának részletes lebontását és az ehhez kapcsolódó tájékokat, az ábrázolás technikáját, mese-verset, az ének-zene anyagát és képességfejlesztő feladatait, a testnevelést, a környezethez kapcsolódó munkákat beleértve az önkiszolgáló feladatokat, az illetet, kiegészítve a Kompetencia programcsomag választott elemeivel. Differenciált, a gyermekek optimális fejlődését elősegítő, egyéni és életkori sajátosságokhoz igazodó nevelési-tanulási-tanítási folyamatot tervezünk. A nevelés-tanulás-tanítás tervezésébe a gyermekek fejlettségére is figyelemmel, kommunikáció és együttműködés szintjén bevonjuk őket.

A nevelési/tanulási folyamat hatékony megvalósítása érdekében tervezésünk a szervezési feladatoktól, a gyermekek motiválási lehetőségein keresztül, a szabad játékban való cselekvéshez kötött ismeret- és tapasztalatszerzési lehetőségeket átívelő. Megtervezzük a tevékenységek lezárásául szolgáló értékelések (egyéni és csoportos) módszereit, eszközeit.

Pedagógiai folyamatok - TERVEZÉS

- Az intézményvezető irányításával történik az intézmény stratégiai és operatív dokumentumainak az Alapító okirattal történő koherens kialakítása, a mindenkori érvényben lévő jogszabályok figyelembevételével.
- A PP. kialakításakor, felülvizsgálatakor figyelembe vesszük az intézmény tágabb és szűkebb környezetét, elhelyezkedését és a gyermekek szociokulturális környezetét.
- A dokumentumok megalkotásakor, tervek elkészítésekor, felülvizsgálatakor a nevelőtestület jogszabályok által biztosított jogköreit biztosítjuk.
- Az intézmény és a Fenntartó a jogszabályok által meghatározott kapcsolattartási formákon túl napi szinten is együttműködik.

- Az intézkedési, fejlesztési tervek összhangban vannak a stratégiai és operatív tervezés dokumentumaival.
- **Az éves munkaterv összhangban van a stratégiai dokumentumokkal.**
- Az intézmény alapidokumentumainak felülvizsgálata a jogszabályoknak megfelelően történik, figyelembe véve az aktuális oktatáspolitikai célkitűzéseket.
- A célok megvalósulása a dokumentumokban nyomon követhető.

Pedagógiai folyamatok - MEGVALÓSÍTÁS

- Az óvodára, mint intézményfajtára jellemző stratégiai tervek megvalósítása, a stratégiai célok aktuális elemei az intézmény adott dokumentumaiban jelennek meg.
- Az éves tervek elkészítése és gyakorlati megvalósítása az óvodapedagógusok bevonásával történik.
- A PP-ban meghatározott nevelési célok, feladatok határozzák meg a módszerek, eszközök, eljárások kiválasztását, alkalmazását.
- A pedagógiai folyamatok tervezésekor figyelembe vesszük a személyiség- és közösségfejlesztést, a nevelési/tanulási eredmények elérését, és a partneri elvárásokat.
- Az intézmény a nevelési év végén szakmai beszámolót készít, amelyben értékelésre kerülnek az adott nevelési évben tervezett feladatok teljesülése, figyelembe véve az intézmény önértékelési rendszerét. **A munkaterv készítésekor figyelembe vesszük az előző nevelési év beszámolójában rögzített eredményeket, fejlesztendő területeket.**
- A tervezés folyamán figyelembe vesszük az intézményi belső elvárásokat, valamint a PP-ban megfogalmazott alapelveket, célokat és feladatokat.
- A pedagógiai munka az éves tervezés szerint folyik, az esetleges eltérések indokoltak, szakmailag alátámasztottak.
- Pedagógiai munkánk folyamata követhető a tervezésben, csoportnaplóban, valamint a gyermeki produktumokban.

Pedagógiai folyamatok - ELLENŐRZÉS

- Az intézmény rendelkezik belső önértékelési rendszerrel. Az ellenőrzési tervben szerepel, hogy ki, mit, milyen céllal, milyen gyakorisággal, milyen eszközökkel ellenőriz.
- A belső ellenőrzés legfontosabb feladata az intézményben folyó pedagógiai tevékenység eredményességének, szakszerűségének, hatékonyságának vizsgálata, annak feltárása, hogy melyek az intézmény erősségei, fejlesztendő területei. Ennek

eredményei alapján készül el az óvodapedagógusok fejlesztési terve, illetve az intézményi önértékelés.

- Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés új típusa a komplex ellenőrzés
A komplex ellenőrzés legkorábban- a járványügyi vészhelyzet alakulásának függvényében- 2022-ben, a naptári év 2022/2023.tanévre eső időszakában kerülhet sor.

A komplex ellenőrzés sajátosságai:

- + Azokra az óvodákra vonatkozik csak, amelyekben jelentős diszfunkciók mutathatók ki, így:
 - ✓ az intézményvezető vagy az intézmény tanfelügyeleti ellenőrzése során legalább három területen hatvan százalék alatti vagy egy területen harminc százalék alatti eredmény született;
 - ✓ az intézmény a tanfelügyeleti ellenőrzést követően nem töltötte fel a fejlesztési vagy intézkedési tervét.
- + Minden esetben az óvoda intézményi vagy intézményvezetői országos pedagógiai-szakmai ellenőrzése előzi meg, s az ezen eljárások során kimutatott fejlesztendő területekre koncentrált segítő-támogató jelleggel
- + Egy eljárás keretében kerül sor a pedagógus, az intézményvezető és az intézmény szakmai ellenőrzésére
- + Nem az Oktatási Hivatal ellenőrzési terve alapján kerül lebonyolításra, hanem az oktatásért felelős miniszter rendeli el az Oktatási Hivatal javaslata alapján.
- + Nem az ötéves tanfelügyeleti ciklushoz igazodik, hanem az intézmény helyzetének, szükségleteinek megfelelően kerül rá sor kijelölés alapján.
- + Az ellenőrzés időpontjáról az ellenőrzés hónapját megelőző hónap tizedik napjáig értesíti az Oktatási Hivatal az érintett intézmény vezetőjét, melyből az következik, hogy legfeljebb másfél hónap felkészülési ideje van az intézménynek.
- + Nem alkalmazható az a rendelkezés, mely szerint a minősítést követő három évig nem kerülhet sor a pedagógus ellenőrzésére, továbbá az a szabály sem, mely szerint az intézményvezető ellenőrzésére legkorábban a vezetői megbízás második vagy negyedik évében kerülhet sor
- + A feltöltendő dokumentumok köre csak a vezetői programot, a továbbképzési programot és a látogatás évére vonatkozó beiskolázási tervet foglalja magában.
- + Az ellenőrzés alapjául szolgáló dokumentumokat nem az ellenőrzés évét megelőző november hónapjának 30. napjáig, hanem az ellenőrzést megelőző hónap 20. napjáig kell feltölteni az informatikai támogató rendszerbe.
- + A szakértők kijelölésének feltételei eltérnek az általános szabályoktól, így adott esetben az intézményfenntartó személyétől függően az Oktatási Hivatalnak nem kell egyeztetnie a nemzeti önkormányzattal vagy az egyházi fenntartású pedagógiai intézettel

- + Megfelelő szakértelemmel rendelkező, az Oktatási Hivatallal jogviszonyban nem álló külső szakértő is bevonható az ellenőrzésbe a három fős szakértői bizottság tagjain kívül.
- + A vezetőszakértő összefoglaló értékelését az ellenőrzés lezárultát követő 30 napon belül rögzíti.
- + A komplex ellenőrzést utóellenőrzés követi, hasonlóan a hatósági ellenőrzéshez, melyről az Oktatási Hivatal tájékoztatja az oktatásért felelős minisztert.
- + A szakértői értékelés alapján az intézményvezető az értékelés kézhez vételétől számított 30 napon belül intézkedési tervet készít, majd azt feltölti az informatikai támogató rendszerbe.
- + A szakértői értékelés alapján az intézményvezető az intézkedési tervben a pedagógus számára kötelező feladatot, így pedagógus-továbbképzés teljesítését írhatja elő.
- + A komplex ellenőrzésre gyakrabban (háromévente) sor kerülhet
- + A komplex ellenőrzés eszközeit az Oktatási Hivatal dolgozza ki, és az oktatásért felelős miniszter hagyja jóvá.
- + Az intézkedési tervben foglalt feladatok magvalósításának eredménytelensége esetén újabb komplex ellenőrzés rendelhető el.

Pedagógiai folyamatok - ÉRTÉKELÉS

- Az intézményi önértékelés elvégzésére Belső Ellenőrzési Csoport alakult (a kéttagú nevelőtestület). Az önértékelési folyamat során megfogalmazzák az erősségeket és a fejlesztendő területeket. A pedagógiai munka belső ellenőrzésének eredményeit, tapasztalatait az évváró értekezleten értékelni kell, megállapítva a fejlesztéshez szükséges intézkedéseket.
- Az intézményben folyamatosan követjük a gyermekek teljesítményét, egyéni adottságaikat, képességeiket figyelembe véve. Értékelésük az intézményi alapidokumentumokban elfogadott, közös alapelvek, egységes rendszer alapján történik. **A gyermeki fejlődésről szerzett tapasztalatokat rendszeresen dokumentáljuk, elemezzük. minden gyermekről egyéni fejlődési lap, személyiséglap, valamint félévente írásos értékelés készül, amiről a szülők tájékoztatást kapnak.**

Pedagógiai folyamatok - KORREKCIÓ

- A stratégiai és operatív dokumentumok felülvizsgálatakor figyelembe vesszük a korábbi eredményeket, feltárt fejlesztendő területeket.
- Az adott időszak után a külső és belső értékelések eredményei összevetésre kerülnek, ezek alapján fogalmazódnak meg a konklúziók, fejlesztések, valamint az újabb feladatok.
- Az intézmény a nevelési és tanulási eredményességről szóló információk alapján felülvizsgálja a stratégiai és operatív terveit, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátására.
- A folyamatos fejlődés érdekében a problémák megoldására alkalmas módszereket, ötleteket keressük. Feltérképezzük a szakmai támogatások lehetőségeit, szaktanácsadói segítséget veszünk igénybe. A nevelőtestületre az innovatív gondolkodás jellemző.

8.3.6. Nevelésünk sajátos feladatai

Az óvoda-iskola átmenet sikeres megvalósítása

ELVEINK:

- Az óvoda az óvoda-iskola átmenet sikeres megvalósításának célját a következő folyamatban éri el: a gyermekek befogadása; nevelése, személyiség - képességfejlesztés, az iskolai befogadás támogatása. A nevelési folyamat alapját az óvoda alábbi funkciói teremtik meg: óvó-védő, szociális, személyiségfejlesztő.
- A játék a megismerés és a fejlesztés eszköze, s egyben előkészít a tanulásra és az iskolai életre.
- A gyermeki fejlődés nyomon követése a gyermekről fejlődési képet mutat, mely nem egy pillanatnyi állapot, hanem az óvodában töltött évek teljes megfigyelését jelenti. Ez adja meg a fejlesztés talaját.
- Minden egészséges, normális idegrendszerrel született gyermek sokoldalú, de nem mindenoldalú fejlődési lehetőség hordozója, a szükségletek, az érdeklődés nem csupán az előfeltételei az óvodai nevelésnek, hanem egyben eredményei is. Az érés és a tanulás együtt alkotják a fejlődést.
- A képességfajta szerinti fejlesztés képezi az óvoda-iskola átmenet alapját.
- Az óvoda az iskolába lépés lélektanának ismeretében tervezi meg feladatait, megfogalmazza az általános iskolai alkalmasság feltételeit a biológiai, pszichológiai, szociális alkalmasság tekintetében.

Fő feladataink:

A gyermeki személyiség fejlődésének nyomon követése.

- A gyermekek képességfajták szerinti, differenciált fejlesztése.
- Az iskolakezdéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség meglétét támogató pedagógiai munka biztosítása.
- Az iskolákkal közös óvoda – iskola átmenetet elősegítő program kidolgozása és működtetése.

Ezen belül:

- A gyermekek iskolára alkalmassá tételét támogató nevelési folyamat megvalósítása:

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés, a családlátogatás során anamnézislap kitöltése a szülővel együtt. A gyermekek egyénre szabott befogadásának biztosítása (A befogadást megelőző családlátogatás, ismerkedő látogatások az óvodában, szülői beszoktatás, óvodás testvér segítő jelenléte).

- Az óvodai élet során megfigyelések végzése, a gyermeki személyiség fejlődésének nyomon követése a gyermek szociális, szomatikus, pszichés, kognitív fejlettségéről, gondozottságáról, valamint a gyermekekkel és a felnőttekkel való interperszonális kapcsolatairól. Ennek dokumentálása az egyéni fejlődési naplókban, IPR-s egyéni dokumentációkban.

- A tanulási képességek megalapozása (testi, szociális, értelmi, verbális), képességfajták szerinti, differenciált fejlesztés biztosítása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, enyhítése szűrő vizsgálatokkal, egyéni fejlesztéssel, szükség szerint szakember bevonásával is. Ennek dokumentálása az óvodapedagógusok egyéni fejlesztési tervei, a fejlesztőpedagógus fejlesztési munkaterve dokumentációjában.

- A szülők folyamatos, és félévenkénti tájékoztatása a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlettségmérő lapok bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, a szülők részvételének biztosítása gyermeke óvodai életében, /nyílt nap, rendezvények/.

- Az SNI minősítésű gyermekekkel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás.

- A gyermekek fejlődésének mérése, értékelése félévenként az egyéni fejlettségmérő lapok segítségével, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében Difer mérés 4 éves kortól, nagycsoportba lépéskor és a nevelési év végén.

- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságáról.

- Az iskolai élet megkezdésének támogatása:

- Információs segítségnyújtás a szülőknek gyermekük iskolára való alkalmasságáról, mérési eredményeink megismertetése, a szülők segítése az iskolára készítő feladatainak megvalósításában.

- Iskolaválasztás támogatása a kijelölt iskolával, a szabad iskolaválasztás lehetőségét nem csorbítva.

- Szakmai együttműködés kezdeményezése a tanítókkal a nevelés folyamatosságának biztosítása érdekében.

- Az iskolákkal közös, óvoda – iskola átmenetet elősegítő program kidolgozása, működtetése.

- Kölcsönös hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhelyek, közös programok, látogatások.
- A gyermekek előkészítése az iskolai látogatásra, iskolalátogatás a gyermekcsoporttal.
- A gyermekek fejlődésének utókövetése az általános iskola első évében, meglátogatásuk az első osztályban.

Az óvodába lépés feltételei:

Az óvodába járási kötelezettséggel kapcsolatos legfontosabb jogszabályi előírásokat a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Köznevelési törvény, rövidítésben Nkt.) határozza meg.

Nkt. 8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

Nkt. 8. § (2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A szülő - tárgyév május 25. napjáig benyújtott - kérelme alapján a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti, a Kormány rendeletében kijelölt szerv (a továbbiakban: felmentést engedélyező szerv) felmentheti az óvodai foglalkozáson való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, csak az óvodavezető vagy a védőnő rendelhető ki.

Az óvodai jogviszonnyal összefüggő új szabályok

Nem csak az óvodai nevelésre kötelezett és a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól felmentett, három éves kort betöltött, hanem a harmadik életévét be nem töltött gyermek szülője is bármikor kérheti gyermeke felvételét az óvodába a nevelési év közben, annak érdekében, hogy a gyermek az óvodai nevelésben részt vehessen

Intézményünkbe a gyermekek felvételét a mindenkor érvényes tanügyigazgatási feladatnak megfelelően végezzük.

Az alábbi fejlődési mutatókat vesszük figyelembe:

- szobatisztaság,
- kialakult beszédkészség (legalább beszédértés),
- önálló mozgáskészség.

Intézményünk jelenleg, - szakmai, személyi és tárgyi feltételek hiánya miatt - nem tudja fogadni a súlyos- és középsúlyos fogyatékos gyermekeket, így az integrált nevelés ezen területét nem tudjuk felvállalni.

Az iskolába lépés feltételei, az óvoda sikerkritériumai:

A fejlődés óvodáskor végére várható jellemzőire, illetve a gyermekképünkben megfogalmazott elvárásokra épül óvodánk sikerkritériuma. A programunkban kitűzött célok az optimumot tartalmazzák, melyet a gyermekek változó fejlődési üteme- és az egyéni eltérések miatt nem lehet egységesen megvalósítani.

Az iskolába lépés elsődleges feltétele a gyermek megfelelő biológiai, pszichológiai érettsége, amely különböző életkorban alakulhat ki, ezáltal nagy egyéni eltéréseket mutatva.

Mindezt figyelembe véve tárjuk fel, mikor válik stabillá a gyermek, - testileg, lelkileg, szociálisan, pszichikusan - a sikeres iskolai élet megkezdésére, illetve ehhez kapcsoljuk mindazon mutatók összességét, amelyek az óvodáskor végére a fejlődés várható jellemzőjeként jelennek meg pedagógiai munkánk eredményeként. Az iskolára való alkalmasság felelősségteljes döntését támogatja és behatárolja a tankötelezettségre előírt mindenkor érvényes jogszabály.

Inkluzív (befogadó) pedagógiával az integrációs nevelés megvalósítása A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő időtartamú és minőségű óvodáztatásuk. A hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve - sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülővel való együttműködés az otthon, és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Alapító okiratunknak, helyi nevelési programunknak megfelelően mindennapi gyakorlatunkba beépült a tudatos, tervszerű, egyénre szabott képességfejlesztő munka, mely alapját képezi a sikeres iskolai előmenetelnek.

Az intézményre ható társadalmi változások arra készítetnek bennünket, hogy újra és újra felülvizsgáljuk, súlypontoszuk feladatainkat, hiszen a községből egyre magasabb arányban érkeznek óvodánkba a halmozottan hátrányos helyzetű, és roma származású gyermekek. Ennek érdekében foglalmaztuk meg, és működtetjük „Esélyegyenlőségi programunkat”, mely külön dokumentumban található.

Az IPR alapú óvodai fejlesztő program megszervezését érintő új szabály

Az óvodai fejlesztő programot az intézmény a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló miniszteri rendeletben erre kijelölt szervezet szakmai támogatásával szervezi meg. E szakmai szolgáltatás kiterjed az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 3

A roma etnikumból származó gyermekek integrált nevelése

Mint ahogy társadalmunk lakossága sokszínű kulturáltságban, anyagi lehetőségeiben, nemzeti és etnikai hovatartozás tekintetében, ez a sokszínűség jellemzi az óvodánkba járó gyermekek családi hátterét is. A cigány gyermekek száma, aránya az óvodánkban emelkedést mutat. Többségük hátrányos szociális környezetben él.

ELVEINK:

- Humanizmus:

A közvetlen pedagógiai környezet, óvodapedagógusaink és az óvodánk alkalmazotti köre érzékenyen, nyitottan közeledik a roma családok gondjai, problémái felé.

- A veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete:

A méltóság, tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között.

- A kirekesztés, az előítéletes kiszorítottság megszüntetése:

Óvodai nevelésünk a gyerek-centrikusságot helyezi a középpontba oly módon, hogy a gyermek szükségleteiből indul ki.

- A társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel biztosítása:

Az inkluzív pedagógia az, ami valódi alapját képezi annak a fajta együttélésnek, amelyben a gyermeket elsősorban, mint embert tekintjük. Olyan célokat és feladatokat határoztunk meg, amelyek kellő segítséggel, megtámogatottsággal és egyénre tervezett fejlesztő munkával a roma gyerekek számára is teljesíthetők.

- A másság tisztelete.

- Esélyegyenlőség:

Pedagógiai munkánk hatékony végzése során az egyenlőtlenségek felszámolására törekszünk.

- A gyermekek fejlődésben lévő készségeinek tiszteletben tartása:

Minden gyerek másként eredményes az egyéni haladásban.

- A tudáshoz való jog érvényesítése:

Az elvek megfogalmazásán túl, a roma gyerekeket a tudáshoz, mint a kompetencia egyik összetevőjéhez kívánjuk juttatni.

Célunk:

- A családi nevelés esetleges hiányainak kompenzálása.
- A család valamennyi tagjának segítése a többségi társadalom érték- és normarendszeréhez való minél sikeresebb alkalmazkodásában.
- A gyermekeknek - beilleszkedésük során - szeretet és biztonságérzet biztosítása, éreztetve, hogy a „másságot” elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönözzük társas kapcsolataik pozitív alakulását.
- A cigány gyermekek identitástudatának megalapozása, megőrzése, a szociokulturális hátrányok csökkentése, s az együttnevelődés folyamatában a másság iránti tolerancia, megbecsülés kialakítása.

Feladataink:

- A gyermekek személyiségének megismerése, az esetleges lemaradás területeinek, mértékének megállapítása.
- A családi nevelés jellemzőinek megismerése. (A cigány gyermekek óvodai nevelését meghatározza az eredet, a beilleszkedés foka, az életvitel, a szülők iskolázottsága, munkavállalása. Tudnunk kell, hogy a gyermeknek hogyan teltek életének első évei. Mindez fontos a családi házzal való kommunikáció, együttműködés szempontjából is.)
- A családi nevelési környezet, és az óvodai pedagógiai környezet közös pontjainak megkeresése, tudatosítása a saját pedagógiai gyakorlatban, és közvetítése a családok felé.
- Körültekintő testápolási, higiénés, öltözködési szokások alakítása, az étkezési kultúra alapozása.
- A gyermekek sajátosságai közül a jó elemek kiemelése, ezen elemek terén elért eredményeik, sikereik felhasználása a kevésbé sikeres területek fejlesztésében.
- Az érzelmi élet gazdagítása, az érzelmek felett való uralkodás képességének kialakítása.
- A másság tiszteletben tartása, az identitás alakítása. Az előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása.
- A képességfejlesztő tevékenység differenciált tervezése, szervezése, melynek során azt is lehetővé kell tenni a cigánygyermeknek, hogy gondolataikat oly módon fogalmazhadják meg, ahogyan számukra az leginkább kifejező.
- Az óvodai nevelés tevékenységrendszerével olyan tudástartalmak átadása, amelyek felszámolják a nem kompatibilis előzetes ismereteket, új ismereteket emelnek be a nevelési-oktatási folyamatba.
- Nyelvi képességek, a kommunikáció fejlesztése.
- Erkölcsi, kulturális értékek megismertetése, a magántulajdon tiszteletben tartásának erősítése, helyes viselkedésminták kialakítása a kudarc, az ellenvélemény, a bírálat elviselésére.

A cigány gyermekek óvodai nevelése:

- Első lépésnek tartjuk a szülők megnyerését az óvodai neveléshez, az esélyegyenlőség megteremtéséhez. Hangsúlyozzuk, hogy képesek vagyunk a másság tolerálására, ezt közvetítjük a gyermekcsoport és a nem cigány szülők felé. Ezt tapasztalhatja valamennyi szülő az óvoda különböző rendezvényein, szülői értekezleten, kirándulások alkalmával stb. Biztosított a feltételeket ahhoz, hogy a kisebbségi kultúrát felelevenítsük, megismertessük a gyermekekkel.
- Az óvodai nevelésben a szülők érdekét, jelenlétük biztosítását természetesnek, sőt kíváncsiságnak tartjuk. A nevelésben együttműködő szülők segítségünkre vannak a csoportközösség szervezésében, a gyermek fejlődésének elősegítésében, az identitás megalapozásában, fejlesztésében.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek természetes módon kezelik egymás különbözőségét, kialakul bennük a pozitív érzelmi viszony a kisebbség kultúrája iránt.
- Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően olyan szókinccsel rendelkeznek, amely lehetővé teszi, hogy az óvodai nevelés során megszerzett tudást, ismereteket közvetítse.
- Ismereteik, tapasztalataik bővülnek, rendeződnek, készségeik, képességeik fejlődnek, tájékozódni tudnak kommunikációs helyzetekben.
- Ismerik az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
- Kialakulóban lévő identitásukból fakadóan büszkén vallják származásukat

A migrációs populációból érkező gyermekek integrált nevelése

A nem magyar állampolgárságú gyerekek óvodai jelenlétére fel kell készülni intézményünknek, hiszen településünkön, ha kis számban is, de megjelentek a különböző országokból, kultúrkörökből érkező családok. A gyerekek nyelvi, kulturális háttere, családi és intézményes nevelési előzménye, ha már jártak óvodába, akkor a korábbi óvodai szocializációs szintje, valamint ezek személyiségükre gyakorolt együttes hatása más-más kiindulási alapot nyújt. A befogadásra kerülő kisgyerekek tapasztalati világa, élményanyaga, tudásszintje, képessége is természetes módon eltér a magyar anyanyelvű társaiktól. Mindezek megismerésére az óvodapedagógusnak nagy hangsúlyt kell fektetnie.

ELVEINK:

- A veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete:

A méltóság, tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között.

- A kirekesztés, az előítéletes kizorítottság megszüntetése:

Óvodai nevelésünk a gyerek-centrikusságot helyezi a középpontba oly módon, hogy a gyermek szükségleteiből indul ki. Kultúrájuk megismertetésével csökkenteni kívánjuk a bevándorló gyermekek testi, lelki, szociális előítéletekből származó kirekesztettség érzését.

- A társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel biztosítása:

Az inkluzív pedagógia az, ami valódi alapját képezi annak a fajta együttélésnek, amelyben a gyermeket elsősorban, mint embert tekintjük. Olyan célokat és feladatokat határoztunk meg, amelyek kellő segítséggel, megtámogatottsággal és egyénre tervezett fejlesztő munkával a bevándorló gyerekek számára is teljesíthetők.

- A befogadó ország gyermekeit megillető jogok garantálása a bevándorló gyerekek számára.

- Multikulturális szemlélet:

Értékként kezeljük a gyerekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket.

Célunk:

- Nyitottság az inkluzivitás iránt:

A gyermekeknek - beilleszkedésük során - szeretet és biztonságérzet biztosítása, éreztetve, hogy a „másságot” elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönözzük társas kapcsolataik pozitív alakulását.

- A multikulturális nevelés megvalósítása:

A sokszínű, sokféle kulturális háttérrel rendelkező társadalomban megfogalmazódó eltérő igények, szükségletek, a plurális értékek figyelembe vétele.

A bevándorló gyerekek nyelvi és kulturális integrációja a teljes nyelvi és kulturális beolvadás megakadályozásával

Nyitott és megértő viselkedés kialakítása a más ajkúak nyelve és kultúrája iránt

- Az óvodai nevelés változatos tevékenységformáinak felkínálásával, a felnőtt beszédpéldájával a magyar nyelv értékeinek közvetítése a migráns gyerekek számára, a befogadó ország értékeihez való pozitív kötődés kialakítása.

Feladataink:

Tartalmi integráció:

- A gyermekek befogadása és beilleszkedésének segítése kiterjesztve a családra, szükség esetén a családsegítés, gyermekvédelem, szakszolgálatok képviselőinek bevonásával.
- A nevelési folyamat során, a tevékenységek megszervezésekor a gyerekek anyaországáról olyan tudáselemek (hagyomány, zene, szokások stb.) közvetítése, amelyeket a magyar anyanyelvű gyerekek is megértenek, és kötni tudnak a már meglévő magyar vonatkozású ismereteikhez. A kompetencia alapú óvodai programcsomag tevékenységeivel, a művészetek eszközeivel a magyar óvodapedagógia értékeinek, és a magyar kultúrkincs értékeinek közvetítése saját élményű tapasztalatszerzéssel, mozgósítva a gyerekek érzelmeit.
- Az előítéletek felszínre törésének kompenzálása differenciált feladatadással, változatos csoportformák alkalmazásával a csoportközi kapcsolatok fejlesztésével, a csoportkohézió növelésével.

- Az egyenlőség pedagógiájának megvalósítása: minden gyermek érezze: fontos számunkra, kíváncsiak vagyunk az élményeire, a kérdéseire.
- Oldott, feszültségmentes beszélő környezet megteremtése, ingerek közvetítése, amely növeli a nem magyar ajkú gyerekek beszédbátorságát és fejleszti nyelvi kifejezőképességüket, verbális és nem verbális képességeiket. A nyelvelsajátítás vonatkozásában is érvényesíteni szükséges a differenciálást, az egyéni képességek fejlesztését.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek természetes módon kezelik egymás különbözőségét, kialakul bennük a pozitív érzelmi viszony a kisebbség kultúrája iránt.
- Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően olyan szókinccsel rendelkeznek, amely lehetővé teszi, hogy az óvodai nevelés során megszerzett tudást, ismereteket közvetítse.
- Tájékozódni tudnak kommunikációs helyzetekben.
- Ismerik az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
- Identitásukból fakadóan büszkén vallják származásuk

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az 1993. évi Köznevelési törvény az alábbiak szerint definiálja a sajátos nevelési igényű gyermekeket:

- a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,
- b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar)

Óvodai nevelésünkben a következő fogyatékosági területeket tudjuk felvállalni, úgy, mint mozgás (testi), értelmi, beszéd, hallásfogyatékoság, és autizmus. Olyan súlyossági fokban, amelyben a gyermek még nevelhető integrált közösségben.

- Az illetékes szakértői bizottságok szakvéleményével, és intézménykijelölő határozatával kerülnek intézményünkbe.
- Az integrált óvodai csoportokba maximum 2-3 sérült gyermeket vállalunk a Köznevelési Törvény 1993. évi 79. tv.3. sz. melléklet I. II. pontja alapján.
- Lehetőség szerint egy csoporton belül a sérült gyermekek más-más fogyatékosági csoportba tartoznak.
- Fontosnak tartjuk a csoport, és a szülők felkészítését az együttnevelésre.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve (2/2005.(III.1.) OM rendelet határozza meg az óvoda ezirányú nevelési

feladatait. A kiemelt fejlesztési területeket az adott gyermek esetében a szakértői vélemény tartalmazza.

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés - az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével - minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

ELVEINK:

- Az óvodapedagógusok, és az óvoda dolgozóinak érzelmi azonosulása az együttneveléssel, az SNI gyermekek jelenlétének természetes elfogadása óvodánkban.

- A társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel biztosítása:

Az inkluzív pedagógia az, ami valódi alapját képezi annak a fajta együttélésnek, amelyben a gyermeket elsősorban, mint embert tekintjük

- A veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete:

A méltóság, tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között.

- Az SNI gyermek joga sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.

- Az integráció gyakorlati megvalósítása az adaptivitás, és a teljesség szemléletében.

- A részleges zavart szenvedett, és/vagy késve jelentkező képességek fejlesztésének segítő, támogató szemlélete.

- Szükségeik felé értő figyelemmel fordulás, a fejlődés feltételek megteremtése.

- A gyermekek képességstruktúrája a különböző területeken más-más szinten állhat, e szintek ismerete képezi az egyéni bánásmód, differenciálás, a feladatorientált fejlesztés alapját.

Célunk:

Hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése integrált óvodai csoportok keretén belül,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai épüljenek bele nevelési gyakorlatunkba,
- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez, nevelésük, fejlesztésük ne terhelje túl őket, a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.

Feladataink:

- A szakvélemények áttekintése, melyek segítségével megismerhetjük a sajátos nevelési igényű gyermeket.
- Felismerjük a gyerekek tanulási vagy személyiségfejlődési nehézségeit, számukra segítséget nyújtunk, vagy más szakemberektől segítséget kérünk.
- A tárgyi feltételek biztosítása.
- A sajátos nevelési igényből eredő speciális fejlesztőprogram elkészítése, s a tevékenységek megszervezése szakember bevonásával.
- A speciális tevékenységek beépítése a napi életritmusba.

A nevelésben részt vevő személyek intézményünkben:

- óvodapedagógusok,- pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő, dajka. Az intézményünk által vállalt fogyatékosági területek szakszerű ellátásához speciális végzettségű szakembert veszünk igénybe.

Tárgyi feltételeink:

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik.

- nagyméretű tükör,- egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör,- mozgásfejlesztést segítő eszközök,
- finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok,- értelmi fejlesztést segítő eszközök,
- a pedagógiai szakszolgálatról kikölcsönözhető sérülésspecifikus eszközök

Az integrált nevelés során elvárt eredmény:

- Az integrált nevelés eredményeként a sérült gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, iskolába lépésre.
- Olyan szemléletformálás, mely a felnőttek és a gyermekek körében egyaránt biztosítja a „másság” elfogadását, tolerálását.

A beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

Óvodánkban egyre nő az olyan gyerekek száma, akiknek a későbbiekben nehézséget jelent az alap kultúrtechnikák (olvasás, írás, számolás) elsajátítása.

A problémák létrejöttének oka:

- beilleszkedési zavar,
- magatartási rendellenesség, viselkedési problémák,
- a figyelem különböző zavarai, tanulási nehézség

A fenti problémákkal küzdő gyermekek vizsgálatát és szakvéleményezését a Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Balatonlellel Tagintézménye készíti el. Intézményünk a szakvéleményben megfogalmazott feladatok alapján végzi a problémás gyermekek fejlesztését integrált óvodai csoportokban.

A fejlesztés célja:

- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése

Feladataink:

- A beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel, vagy tanulási nehézséggel küzdő gyermekek „másságának” elfogadtatása, kezelése.
- A másságot elfogadó környezet megteremtése.
- A problémás gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése.
- Egyénre szabott fejlesztő programok készítése.
- A gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált foglalkozás.
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.
- A gyerekek hibáit, tévesztéseit mint a tanulási folyamat részét kell kezelni, és az egyéni megértést elősegítő módon reagálni rájuk.
- Reális és szakszerű elemzés és értékelés szükséges az egyéni bánásmód megvalósításához.

A fejlesztésben résztvevő személyek:

Óvodapedagógusok, gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, gyógytestnevelő.

Az integrált nevelés során elvárt eredmény:

- Az integrált nevelés eredményeként a gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, alakuljanak ki a sikeres iskola alkalmassághoz szükséges személyiségtulajdonságai, készségei, képességei.

A kiemelten tehetséges gyermek

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei, a játék tevékenység, a bábjáték, ábrázoló tevékenység. A tehetséggondozás során a tehetségigéreteket fejlesztjük a differenciálás eszközszerével.

Alapelveink:

- A tehetség ígéretek erős oldalának fejlesztése
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése

Célunk:

A tehetségígéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink:

- A tehetséges gyermek felismerése
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében

A tehetséggondozás tartalma

A „tehetségigéretek” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul. „Mikrofoglalkozások” vezetése, mely a „tehetségigéretek” speciális érdeklődésére, épít speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően. A többségen belül a differenciálás eszközszerével a tehetség fejlesztésének segítése.

Mérések:

- A mérések alapjául a megfigyelési szempontjainkat vesszük figyelembe, folyamatos a visszacsatolás és az értékelés
- A gyermekekről portfólió készül, mely tartalmazza a gyermekek alkotásait, az óvodapedagógusok által leírt folyamatos megfigyeléseket, tapasztalatokat.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek intézményi nevelés-oktatása

- Az intézményes óvodai nevelésben való részvétel kötelezettsége alól felmentett gyermek szülője számára az óvoda biztosítja a tanácsadás, konzultáció lehetőségét.
- A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló nevelése-oktatása esetében a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógus munkáltatója az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásbeli kérelmére, célfeladatot állapíthat meg a pedagógus részére a nevelési-oktatási tevékenységnek az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény számára történő ellátására.
- A célfeladat megállapításakor előnyben kell részesíteni azt a pedagógust, aki egyebekben a célfeladat ellátásával megegyező feladatellátási helyen végzi nevelési-oktatási feladatait.
- A célfeladatot vissza kell vonni, ha azt az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézményírásban kezdeményezi.

8.4. Illem

A gyermekeknek megtanítjuk a helyes viselkedés és együttélés szabályait, melyeket természetes élethelyzetekben gyakorolhatnak.

A köszönés módjára vonatkozó illemszabályok:

- a gyerekek köszönjenek óvodába érkezéskor és hazaindulás előtt a csoportban dolgozó felnőtteknek és társaiknak
- gyakorolják a köszönést különböző helyeken (pl. séta alkalmával ismerősöknek)

Bemutakozással kapcsolatos illemszabályok:

A gyermekek számára modellt az óvónő bemutatkozása nyújthat. A felnőtt példamutatása alapján mutakozzon be a gyermek, pl. 6-7 évesek mutakozzanak be a csoportba érkező vendégeknek.

Megszólítás, tudakozás, kérdés hangneme tiszteletteljes, udvarias legyen.

Étkezés, vásárlás szabályai:

- az étkezést nyugodt hangulat, csendes beszélgetés jellemezze.
- Terítés során az edényeket biztonságos fogással szállítsák, az evőeszközöket rendeltetésszerűen használják.
- Ügyeljenek az asztal, illetve környezetük rendjére, tisztaságára.
- Étkezés után használjanak szalvétát.
- Vásárlás során gyakorolják az előforduló udvariassági szokásokat. Pl.: „kérem”, „köszönöm”, „legyen szíves”, „jó napot kívánok”, „vizontlátásra”

Illemszabályok az udvaron:

Az udvaron ügyeljenek saját társaik testi épségére. Segítsenek a kisebbeknek, pl. feljutni a mászókára, egyensúlyozni függő létrán.

1. Homokozó

- A homokozó játékokat kérjék el egymástól és kérésre adják át.
- Vigyázzanak egymás építményeire
- A homokot ne szórják egymás szemébe, ruhájára
- A homokot ne szórják szét az udvaron.

2. Fűves rész

- A mászókán kapaszkodjanak és a felső szintre csak engedéllyel menjenek fel

3. Csúszda

- A csúszdára sorrendet betartva, begombolt kabáttal másszanak fel a létrán, s ülő helyzetben csússzanak le.

Arra törekszünk, hogy az udvaron lévő játékokat az alábbiak szerint használják!

- Udvari játékok elrakásánál figyeljünk arra, hogy ne maradjon kint semmilyen játék, mert könnyen tönkremegy, vagy elveszik
- Vigyázzanak egymás testi épségére
- A homokozóban adják át egymásnak a homokozó játékokat
- A csúszdánál lehetőleg álljanak sorba. Csak ülve csússzanak és csak akkor induljon a következő, ha az előtte levő már leért.
- A fából épített mászókán biztonságosan kapaszkodjanak.
- Az udvar alsó részén levő csúszda rövid és meredek, ezért arra kell figyelni, hogy leérkezéskor nyújtsák előre a lábukat
- Labdajátékokat az udvar alsó fűves részén játszhatnak.
- A fából készült házikóban tároljuk az udvari játékokat, bicikliket. Az óvodai dolgozók feladata kinyitni és berakás után bezárni.

A jó megjelenés illemszabályai

Válják igényükké nagycsoportos korukra a jó megjelenés: tiszta, rendezett ruházat, bekötött cipő, ápolt haj, tiszta kéz, arc, orr.

Óvodán kívüli viselkedés, öltözködés, kulturális és más intézményekben. Környezetismereti sétán, utazás, közös kirándulás alkalmával ruházatuk legyen praktikus, réteges, időjárásnak megfelelő.

Ajándékozás illemszabályai

- Az ünnepeltnek, illetve ünnepeltnek segítségünkkel ajándékot készítenek a gyerekek. Az ajándékkészítést motiválja a szeretet.
- Az ajándékot, köszöntő szavakkal, verssel adják át, pl. születésnap, idők megajándékozása, Mikulás, Karácsony, Nőnap, Anyák napja.
- Gondoljunk a hiányzó, beteg gyerekekre, pl. képeslappal, rajzzal.

8.5. Személyiség- és közösségfejlesztés

- A személyiségfejlesztési feladatokban elért eredmények nyomon követhetők a különböző intézményi dokumentumokban, beszámolóiban.
- Az óvoda, tanulást támogató környezetet biztosít a gyermekek számára. Figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, szociokulturális háttérét, a felzárkóztatás segítése és a tehetség kibontakoztatása jellemzi az óvodát.
- A gyermekek személyes és szociális képességeit elsősorban egyéni képességeik, tulajdonságaik kibontakoztatásán keresztül ismerjük meg, érzelmi biztonságot nyújtó közösségi élet keretein belül.
- Az óvodapedagógusok jól ismerik a személyes és szociális képességek fejlesztésének módszertanát. Képesek felismerni a kiemelt figyelmet igénylő gyermeket, fejlesztésükhöz, ha szükséges szakember segítségét kéri.
- A fejlesztés eredményét folyamatosan nyomon követik, s ha szükséges, fejlesztési korrekciókat hajtanak végre.
- A fejlesztés megvalósulása nyomon követhető az intézményi és az óvodapedagógusok által vezetett dokumentumokban, a mindennapi gyakorlatban.
- Az óvodapedagógusok törekszenek a gyermekek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerésére, a prevenciós munka érdekében a családdal való megfelelő kapcsolat kialakítására, a szülők megnyerésére.
- **Az intézmény teljes nevelőtestülete rendelkezik információkkal minden gyermek szociális helyzetéről.**
- A gyermekvédelmi feladatok ellátásáért az óvodavezető a felelős, aki kapcsolatot tart fenn a Szakszolgálattal, a Platán Szociális Alapszolgáltatási központtal, Védőnői Szolgálat, gyermekorvossal, és a Szakértői Bizottságokkal. Intézményünk a gyermekek számára felzárkóztatást célzó egyéni foglalkozásokat szervez.
- Az óvodapedagógusok a PP. céljainak figyelembe vételével tudatosan, az adott helyzetnek és gyermekcsoportnak megfelelően választják meg és alkalmazzák a tanulásszervezési eljárásokat, nevelési/tanítási módszereket, technikákat.
- A nevelhetőségi, tanulási nehézségekkel küzdő és sajátos nevelési igényű gyermekek megkülönböztetett figyelmet kapnak.
- A tanuláshoz, cselekvéshez kötött ismeretszerzéshez biztosítjuk a megfelelő, szükséges eszközöket, alkalmazzuk a nevelés-tanítás-tanulás szakszerű módszertanát.
- Kialakítjuk az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásait, helyes ritmusát. A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén, megóvásán alapul, ehhez szükséges a természethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása, mely magába foglalja a tiszteletet mind a természeti, mind a társadalmi környezet iránt.

- Az óvodán kívüli tevékenységek (megfigyelések, séták, kirándulások, stb.) alkalmával a gyermekek a gyakorlatban tevékenységhez kötötten alkalmazzák a téma elemeit.
- Az óvodapedagógusok folyamatosan, napi szinten figyelemmel kísérik a közösség alakulását, építését, fejlesztését.
- A közösségfejlesztés megvalósulásának eredményei, az intézményi hagyományok ápolásának folyamata a beszámolókból követhetők.
- Az intézmény elősegíti az óvoda dolgozói és a gyermekek közötti aktív együttműködést és a folyamatos információcserét.
- Az intézményben közösségi programokat szervezünk az éves munkatervben rögzítettek szerint.
- **A szülők a megfelelő kereteken belül részt vesznek a közösségfejlesztésben (pl. hagyományápolás, ünnepeken való részvétel, közös kirándulások, munkadélutánok, stb. alkalmával).**
- Jogszabályi kereteken belül mindenki számára biztosított a szervezeti, nevelési és tanulási kultúrát fejlesztő intézkedések meghozatalában való részvétel.
- A részvétellel, az intézmény működésébe való bevonódással, a gyermekek és a szülők elégedettek.

9. SZABÁLY - ÉS SZOKÁSRENDSZER AZ ÓVODÁBAN

Gyermekekre, felnőttekre

Óvodánk szabályait meghatározó tényezők

- A gyermek:* életkori sajátosságai szükségletei
Felnőtt: ami a lehetőségeken belül a gyermeknek a legjobb, csak ebből lehet kiindulni!
A szabály: magatartást – cselekvést szabályozó irányelvek.
A szokás: valamely közösségben általánosan követett cselekvési mód.

Érintkezési szabályok

- Érkezéskor és távozáskor a személyes jellegű köszönést várjuk el egymástól
- Gyermekekre, felnőttekre egyaránt vonatkozik, hogy mindig annak illik köszönnie – felhívó jelleg nélkül -, aki megérkezik
- A köszönés viszonzását „a kis közegetől” várjuk el
- Szólítsák egymást keresztnévükön!

Öltözködési szabályok

- Személyes holmijaikat a jelükkel ellátott szekrényrészbe helyezték el, melynek rendjére ügyeljenek
- Ruhadarabjaikat óvják és ismerjék fel
- Az öltözködés illetve vetkőzés sorrendjét tartásuk be
- Ne vegyék fel egymás ruháját, cipőjét

- Legyenek készek a segítségnyújtásra.

Tisztálkodási szabályok

- A tisztálkodás váljék igényükké, saját higiéniájukat tartsák fontosnak
- A tisztálkodás sorrendiségét tartsák be, minden eszközt a funkciójának megfelelően használják
 - o lényeges a szappan használata a mindenkori kézmosásnál,
 - o ebéd utáni fogmosás
 - o papír zsebkendő, fésű, WC papír, körömkefe szükség szerinti használata
 - o a tisztálkodó szerekből a szükséges mennyiséget használják
 - o ne hagyják nyitva a vízcsapot, használat után a WC-t mindig húzzák le.
- Legyen igényük a tisztaság, a rend.

Étkezési szabályok

- Az étkezéshez szükséges eszközökkel biztonságosan terítsenek
- Helyesen fogják és használják az evőeszközöket, szalvétát
- Csukott szájjal egyenek, s ne morzsázzanak a földre
- Étkezéskor – csendes beszélgetés közben – helyes testtartásra is ügyeljenek
- Folyamatos napirend miatt az étkezés utáni feladatokat (terítő összehajtás, leszedés, morzsa felsöprése...) a dajka, a nagycsoportosok segítségével végzi el.

Csoportszobai szabályok

- Az ajtókat csendesen nyissák és zárják
- Vigyázzanak a csoportszoba berendezési tárgyaira, játékeszközeire
- Ismerjék ezek helyét a csoportszobában, s tegyék is vissza őket a helyükre, ha már nincs rá szükségük!
- Ismerjék az „azért, mert” szabályait, s tartsák be őket (pl. a csoportszobában nem szaladgálunk – miért?)
- Szeressenek együtt játszani, egymástól ne vegyék el az eszközöket, kérjék azokat, így is tisztelve a másik játékát.

Az épületen belüli egyéb helyiségek szabályai

- Érezzék az óvodát sajátjuknak, óvják, segítsék elő szépségét, tisztaságát
- Ismerjék meg az óvoda minden helyiségét, biztonságosan, - de mindig a felnőtt tudtával, - közlekedjenek az épületben
- A tornaterembe benti cipővel, vagy cipő nélkül szabad belépni, ahol mindig felnőtt kíséretében tartózkodhatnak.

Udvari szabályaink

(A gyermekek akkor is szívesen tartózkodjanak a szabadban, ha hűvös, vagy hideg az idő!)

- a kint tartózkodás ideje alatt érződjék a természet tisztelete, óvása, az udvar rendjének megtartása, a felszerelési tárgyak, a növények védelme
- Vigyázzanak saját és társaik épségére, ne zavarják egymás tevékenységét
- Rakják össze az udvari eszközöket.
- Mindenkor be kell tartani, hogy szülő, illetve óvónő nélkül csak a bejárat ajtóig mehetnek el a gyerekek!
- A gyerekek testi épségét veszélyeztető játék, illetve felnőtt munkaeszköz nem tartható az udvaron.

Utcai szabályaink

- Vegyék észre a közvetlen, s a távolabbi környezet szépségeit, óvják annak értékeit
- Az utcán a gyerekek párosával, egymás kezét fogva s egymást követve, megfelelő ütemben a gyalogos járdán közlekedhetnek
- A sort csak engedéllyel vagy kifejezetten utasításra hagyhatják el a gyermekek, elvárjuk a fegyelmezett, kulturált viselkedést
- A játszótéren, vagy más egyéb szabadtéri játszóhelyen az ott meghatározott szabályok a mérvadók. Ezeket minden látogatás előtt fel kell mérni.

Gyermek – gyermek (közösségi szabályok)

Az együttműködés szabályai

- Az egymáshoz való alkalmazkodás váljon természetessé a gyermekek körében
- Legyenek egymásra tekintettel, váljanak érdeklődőkké egymás iránt, szükség esetén segítsenek egymásnak
- Másokkal együttműködve is tudják végigvinni elképzeléseiket
- Szívesen hallgassák meg egymást, ne vágjanak egymás szavába
- Helytelen viselkedés esetén figyelmeztessék a másikat
- Vigyázzanak egymás munkáira, a számukra kevésbé szimpatikus gyerekekkel is kommunikáljanak
- Beszoktatás alkalmával a „régibb” gyerekek segítsék az újakat, ismereteikkel és tudásukkal
- A délutáni pihenés mindenki számára kötelező, 1,5 órán keresztül
- Csendes pihenő ideje alatt a nem alvó gyermek nem zavarhatja társai pihenését, alvását (csendben tevékenykedhet, - miután ő is pihent már egyet)
- Pihenés után segítsenek (egymásnak is) az ágyazásban.

Egyedi megbízatások

- A megbízásokat a gyermek életkorának megfelelő és személyiségének figyelembevételével adjuk a gyermek részére.
- A megbízások elvégzését figyelemmel kell kísérni és számon kérni. (dajka néninek üzenet, virágöntözés, stb.)

10. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

10.1. Óvodánk gyermekvédelmi és szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységei, céljai

Az óvoda eszköztárával segítse a valamilyen okból hátrányos helyzetbe került gyermek esélyeinek javulását. Az óvodapedagógusoknak közre kell működniük a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában, megelőzésében, lehetőség szerinti megszüntetésében. Az egészséges személyiség fejlődést károsító hatások észrevétele, kiszűrése – (a gyermeki fejlődést veszélyeztető szociális és pszichés problémák) elhárítása és enyhítése, az óvodai gyermekvédelmi tevékenység célja.

A gyermekvédelmi munka végzése minden óvónő munkaköri kötelessége, mely tevékenység titoktartási kötelezettséget kíván. Előítéletektől mentes el- és befogadó magatartásmód szükséges ahhoz, hogy intézményünkben egyetlen óvoda se érezze magát peremhelyzetűnek.

10.2. Érintettek köre – HH és HHH gyermekek - gyermekvédelmi látókörbe kerülés szempontjai

- egészségügyi ártalmak
- átmeneti érzelmi válság a családban (válás, haláleset)
- lehangoló nevelés
- családon belüli erőszak
- szenvedélybeteg a családban
- súlyos anyagi nehézségek
- ingerszegény környezet
- rossz lakáskörülmények
- munkanélküliség
- csonka család
- tartós betegség

10.3. A gyermeki személyiségfejlődést károsító hatások okai

- Deviáns szülői magatartás (alkoholizmus, bűnöző életmód, negatív példa) erkölcstelen családi környezet, testi-lelki bántalmazás
- A gyermek elhanyagolása
- Feszültségek a családban (eltérő nevelési elvek, munkanélküliség)

- Anyagi és lakásproblémák, betegségek, tragédiák. A gyermek munka feladatainak alapja a gyermek személyiségi jogainak elismerése

10.4. Esélyegyenlőségi program megvalósítása érdekében a következő feladatokat látjuk el

- A családok megismerése, a peremhelyzet okainak feltárása, tapintatos személyes kapcsolattartáson keresztül
- A segítségadás jellegű függő prevenció – illetve korrekciós módszerek alkalmazása az egyéni sorsokkal való törődés
- A speciális gyermeki képesség szintre alapozott fejlesztő tevékenység végzése a humánus, megértés és szeretetpótlás módszerével
- Az esetenkénti hatósági intézkedés kezdeményezése
- A családra való hatékonyabb ráhatás érdekében kapcsolattartás felelős személyekkel, intézményekkel.
- Jelzőrendszer működtetése a balatonboglári Platán Alapszolgáltatási Központ Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal.
- Szociális segítő munkatárssal való együttműködés.

Módszerek

- Családlátogatás
- Megfigyelés
- Kérdőív
- Fogadóóra
- Szakemberrel történő találkozás (családsegítő munkatársak, pszichológus, orvos, stb.)

Csoportstatisztika elkészítése:

Diagnózis felállítása

Felelős: csoport óvónői

Határidő: szeptember 30.

Stratégia fázisa:

- Jelzés az óvodavezető és a gyermekvédelmi felelős informálása
- Kapcsolatfelvétel a szülővel.

A helyzetfeltárással kapcsolatos vizsgálati szempontok:

1. Környezeti jellemzők, családi környezet, a szülők igényei, érdeklődése az évenkénti – gyermekvédelmi-felméréshez készített adatok. (A szülők tudtával, beleegyezésével!)

2. . A gyermekvédelmi feladatok megfogalmazása.

Általános (az ártalmaktól való megóvásra törekvés, személyiségközpontúság, jogok érvényesítése, szemléletformálás, együttműködés gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményekkel)

Speciális az eltérő gyermekvédelmi problémák TUDATOS, TERVSZERŰ feltárása, kiszűrése. CÉLZOTT FOGLALKOZTATÁS, FEJLESZTÉS szülők, szakemberek, támogatásának megnyerése foglalkoztatása.

Tevékenységi formák, módszerek, eszközök, eljárások:

- személyiségfejlesztés prevenciós programokkal
- mentálhigiéné
- önismeret, önbizalom alakítás, fejlesztés,
- konfliktuskezelés
- kommunikációra nevelés
- szülők számára ismeretterjesztés, tanácsadás és segítségadás.

A hátrányos helyzet és veszélyeztetettség okait mutató szempontok

Hátrányos:

- anyagi ok
- művelődési hátrányból eredő ok
- egészségügyi ok
- szülők aluliskolázottsága

Veszélyeztetettség:

- súlyos anyagi ok
- halmozott hátrányok
- deviáns, erkölcstelen családi élet
- a gyermek elhanyagolása, bántalmazása.

A feladatellátás körülményei, módjai:

Személyi, tárgyi feltételek biztosítása, információ-áramlás, szervezeti és munkaformák.

Ellenőrzési (értékelési rend) minőségbiztosítás.

Fontos a MEGELŐZÉS GYAKORLATÁNAK ÉRVÉNYESÍTÉSE

A gyermekvédelmi feladatellátás módja.

Adminisztráció, kapcsolattartás, a működéshez biztosított tárgyi / dologi feltételek, az információátadás jog / etikai követelményei, adatvédelem, adatkezelés.

11. AZ ÓVODA BALESETVÉDELMI FELADATAI

Gyermekek egészségi és testi épségük védelme érdekében hozott szabályok

Ismertetni kell a gyermekekkel az életkoruknak és fejlettségi szintjének megfelelően, a következőket:

- veszélyforrások esetén elvárható magatartásformát (pl. munkanapokon az eszközhasználat rendjét), ha baj van kinek szóljon
- a tilos és elvárható magatartásformát (pl. udvaron az eszközhasználatot, a csoportszobában a játék és egyéb eszközök veszélyhelyzeteit, a közlekedés, séta rendjét, a közös kirándulásokon a szokások, elvárások pontos megfogalmazása....)

- mit nem szabad az óvodába behozni (gyufa, szűrő és éles eszközök, stb.)
- egymás testi épségére vigyázzanak (segítő, toleráns magatartás)
- az ismertetés tényét minden nevelési év elején, valamint szükség szerint meg kell szervezni, és azt jelölni kell a csoportnaplóban

Felnőtt dolgozók feladatai a gyermekbalesetek megelőzése érdekében

Eszközhasználattal összefüggő feladatok:

- Amennyiben a gyermekek olyan eszközökkel dolgoznak (pl. kés, olló, kerti szerszámok, tű, stb.) azt csak a felnőtt folyamatos felügyelete mellett használhatják.
- Az eszközök helyes használatáról, a baleset megelőzésről a gyermeket meg kell tanítani a fejlettségi szintjének megfelelően
- A mozgásfejlesztő eszközöket (pl. udvaron, csoportszobában, tornaszobában), csak a felnőtt felügyelete mellett használhatják. Ezek használatával kapcsolatos veszélyekre köteles a gyermekek figyelmét minden óvodai dolgozó felhívni.
- Amennyiben az intézmény területén (épületben, udvaron,) valamely eszköz veszélyforrást jelent a gyermek épségére nézve, azt köteles eltávolítani, vagy arról az intézmény vezetőjét értesíteni
- Balesetek alkalmával az egyik óvónő intézkedik (mentők, orvos, óvoda, szülők értesítése,) a másik óvónő vigyáz az összes ottmaradt gyerekre
- Tornaterem használatakor a két felnőtt jelenléte elengedhetetlen.

Gyermekek balesetek jelentési kötelezettsége

- a 3 napon túl gyógyuló sérülést ki kell vizsgálni, fel kell tárni a kiváltó és közreható személyi és tárgyi, illetve szervezési okokat
- Az előírt nyomtatványon jegyzőkönyvet kell felvenni 3 példányban (1 példányt szülőnek, 1 példányt a fenntartónak, 1 példányt az intézménynek)
- Súlyos baleset esetén (telefonon vagy személyesen) azonnal be kell jelenteni az intézmény fenntartójának. Ebben az esetben a baleset kivizsgálására legalább középfokú munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező személyt kell bevonni.

Súlyos baleset:

- ▶ a sérült halálát okozta
- ▶ valamely érzékszerv elvesztése
- ▶ egészségkárosodást okozó
- ▶ súlyos csonkulást okozó
- ▶ beszélőképesség elvesztése, stb.

- a kivizsgálásban részt kell vennie:
 - o Munkavédelmi felelősnek,

- o Szülői közösség képviselőjének
- o Az intézmény vezetőjének.

A balesetet követően meg kell tenni a szükséges intézkedést a hasonló esetek megelőzésére; továbbá jelenteni kell azt a KIR-be elektronikus formában is.

12. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

12.1. A család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Óvodánk arra vállalkozik, hogy a szülőkkel együtt nevelje, fejlessze a gyermekeket. Folyamatos együttműködésre és jó partnerkapcsolat kialakítására törekszünk.

Az óvoda a család mintájára szervezett intézmény. Ott működik jól, hol a család életének könnyebbítője tud lenni. Az óvoda megerősít, segít, ott, ahol tud.

- nyitott óvoda megteremtésére törekszünk
- év eleji megbeszélésen ismertetjük programunk célját és alapelveit
- évente 2-3 alkalommal tartunk szülői értekezletet
- a szülőknek mindig személyre szóló meghívót küldünk, témamegjelöléssel
- bizalommal fordulunk a szülő felé; ha érzi, hogy nyitott vagyok, ő is nyitott lesz
- odafigyelünk, hogy a szülőt ne hozzuk kényes helyzetbe
- családlátogatásokat teszünk
- bevonjuk a nagyszülőket is az óvodai életbe. Meghívjuk őket is az ünnepekre, támaszkodunk az élettapasztalataikra, kezűgyességükre és gyermekszeretetükre
- a szülőknek lehetőségük van az óvónőt fogadóóráin felkeresni, és az aktuális problémát megbeszélni
- a folyosón, hirdetőtáblán felhívjuk a szülők figyelmét különböző rendezvényeinkre, a fogadó-órák idejére, közlendőinkre.
- Szülők kérésére sort kerítünk meghívott szakemberek előadására, pl: gyermekorvos, védőnő, fogorvos, pszichológus, stb.
- a szülőnek joga van véleményt alkotni az óvodai nevelésünkről
- ötletládikó elhelyezésével lehetőséget adunk a szülőnek a levélbeli véleményalkotásra
- minden tanév végén kirándulást szervezünk, amire a szülők is eljöhetnek
- alkalomszerűen megünnepeljük az abban a hónapban született gyerekek születésnapját. Süteménnyel, szörppel, ajándékkal kedveskedünk, tánccal ünnepelünk.
- nyílt napokat tartunk, amikor az érdeklődő szülők részvételével tartjuk a foglalkozásokat karácsonyi és húsvéti játszóházban vehetnek részt
- adventi és húsvéti munkadélutánt tartunk

- meghívjuk Mikulás ünnepségünkre a még óvodába nem járó, 3 évnél fiatalabb gyermekeket szüleikkel
- beiratkozás ill. befogadás előtt felkínáljuk a lehetőségét a családok számára a tájékoztató jellegű látogatásnak óvodánkban

12.2. Intézmények

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja a két intézmény együttműködését.

Kölcsönös nyitottság, érdeklődés és nevelőpartneri viszony kialakítására törekszünk. Lehetőséget adunk, hogy a gyerekek egyéni fejlettségéről a tanítónők tapasztalatot szerezhessenek. Feladatunk, hogy a gyerekek érdeklődéssel és örömmel induljanak az iskolába.

12.3. Pedagógusok együttműködése

Intézményünkben a nevelőtestület együttműködése jellemző.

A nevelőtestület önálló munkaterv szerint dolgozik, kialakítja működési körét. Munkatervét az intézményi célok figyelembe vételével határozza meg.

Szakmai közösségek hiányában a nevelőtestület hatás- és jogköre tisztázott.

A nevelőtestület véleményezi a Pedagógiai Programot, a nevelés-oktatás eszközeinek kiválasztását, a pedagógiai munka eredményességét

A nevelőtestület tagjai szakmai, módszertani kérdésekben segítséget adnak egymásnak, feladataik célja a pedagógusok munkájának segítése.

Az intézményvezető az éves munkatervet a tanévnitő nevelőtestületi értekezlet előtt elkészíti, hogy a nevelőtestület az óvodai nevelési év kezdetére megismerhesse.

A gyermekek nevelése/tanítása érdekében együttműködünk a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel a felmerülő problémák megoldása érdekében.

A nevelőtestület tagjainak fontos feladata a módszerek, eljárások segítése, értékelése.

A nevelési értekezletek témái, a foglalkozások látogatása lehetővé teszi, hogy az óvodapedagógusok tanulhassanak egymástól, és ösztönözve érezzék magukat pedagógiai ismereteik szinten tartására, fejlesztésére. A Munkatervben kerülnek rögzítésre a belső továbbképzések témái.

12.4. Az intézmény fenntartója

Intézményünk fenntartója az Ordacsehi Község Önkormányzata. Munkatársaikkal folyamatos kapcsolatban állunk, együttműködésünk tartalmas, az információáramlás biztosított. Támogatásukra mind szakmai, mind gyakorlati, technikai értelemben számíthatunk.

12.5. Egyéb kapcsolatok

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

13. AZ ÓVODAI ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK

- Közös megemlékezés a gyerekek születésnapjáról (bolti sütemény, apró ajándék, köszöntés)
- Szüreti felvonulás műsorral
- Október 6. gyertyagyújtás a kopjafánál
- „Tök jó” nap
- Október 23-ai megemlékezés
- Idősek napján köszöntő műsor
- Mikulás ünnep, a szülők bábműsorával
- Adventi munkadélután
- Adventi készülődés (koszorú készítés, mézeskalács sütés...) karácsonyi játszóház az óvodában
- Falusi karácsonyi ünnep műsorral
- Farsang
- Március 15.; zászló-, kokárdakészítés, műsoros előadás
- Húsvéti munkadélután
- Húsvéti játszóház (tojásfestés, barkácsolás a szülők bevonásával)
- Anyák napja; köszöntés műsorral
- Kirándulás (Veszprémi Állatkert, Balatonederics – Afrika Múzeum, Patca – Katica tanya)
- Gyermeknap

- Évzáró, ballagás
- Falunap

14. NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

- Nagy, puha szőnyegek
- 4-5 takaró
- 3-4 nylon lepedő a vizes, festékes, sáros játékokhoz
- Festőköpenyek (pl. édesapák kiselejtezett ingei)
- 1 összecsucskható, mozgatható paraván
- 3-4 nagyméretű műanyag tál
- 2 csecsemőfürdőkád
- Kisebb, nagyobb kosarak, zsákok
- Bőröndök, hátizsákok
- 1 nagyméretű tükör tetőtől talpig
- Akvárium
- Agyag, gyurma, kavicsok, kövek, termések, termények
- Selyem, bársony, csipke, szőrme anyagok, szép színű leplek
- Színes fonalak, madzag, filc, gyapjú
- Fóliák, tapadó színes papírok, krepp-papírok, dobozok
- Papír, rajzlap, festékek, viaszkréta
- Kisollók
- Hangszerek, csengők
- 2-3 babakocsi
- Színes, szép formájú edények a babaszobában
- Kis abrosz, seprűk, lapátok
- Seprűnyél lovak
- Mesei öltözékek
- Csecsemőápoló kellékek
- Szőrös állatok
- Szép puha babák ruhatárral
- Babaszoba konyhafelszereléssel
- Kirakós játékok
- Képes és meséskönyvek
- MINIMAT készlet
- mesepárnák, gyertya
- CD lejátszó, DVD lejátszó, TV, CD lemezek, kazetták
- fényképezőgép, projektor, vetítővászon
- nyomtató, fénymásoló, lyukasztók, ragasztópisztoly
- nagyítók, nyomdák, bábok, feladatlapok

A mozgásos játékhöz szükséges eszközök:

- labdák,
- kisebb nagyobb karikák,
- kis szőnyegek, dobozok

- vékonyabb, vastagabb kötelek, ugrókötelek
- padok, babzsákok, bordásfal, udvari mászóakák, mászórúd, mászókötel
- szegéllyel körülvett homokozók
- mászásra alkalmas alacsonyabb élő fák

15. INTÉZMÉNYÜNK DOKUMENTUMAINAK NYILVÁNOSSÁGA

Szervezeti és működési szabályzatunkat, Pedagógiai Programunkat és a szülők számára **mindenkor hozzáférhető helyen**, kifüggesztve helyezzük el (bejárat előtérben), hogy az, szabadon megtekinthető legyen.

Minden óvodapedagógus köteles a szülők számára **tájékoztatást adni** a helyi nevelési programunkról.

Tájékoztatást kérhet a szülő a programmal kapcsolatosan személyesen, vagy a Szülői Szervezet elnökén keresztül a csoport óvodapedagógusától, illetve a vezetőtől, a fogadóórákon és a szülői értekezleteken.

Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Legitimációs záradék

A program átdolgozásában részt vett óvodapedagógusok:

Kónyáné Bene Zsuzsanna óvodapedagógus

Konkolyné Barta Margit Gyöngyi igazgató

ELFOGADÓ NYILATKOZAT

Alulírottak, a Pedagógiai Program átdolgozásával, és változtatásaival egyetértünk, és elfogadjuk.

Horváth Gyula

.....

Konkolyné Barta Margit Gyöngyi

.....

Kónyáné Bene Zsuzsanna

.....

Ordacsehi, 2024. jan. 1.